

Správa o meraní klímy školy

Vstupné meranie aktivity 4.1 „Indikátory kvality vzdelávania v hodnotení škôl“

Názov projektu: **Hodnotenie kvality vzdelávania na ZŠ a SŠ v SR v kontexte prebiehajúcej obsahovej reformy vzdelávania**

Spracovala: Mgr. Martina Špringelová

Bratislava 2012

OBSAH

Pod'akovanie

1. Teoretické východiská	4
1.1 Definovanie pojmu klíma školy.....	4
1.2 Pozitívna klíma školy.....	6
2. Charakteristika dotazníka CFK Ldt.	7
2.1 Výber metodiky	7
2.2 Štruktúra dotazníka	7
2.3 Spôsob administrácie dotazníka CFK-Ldt.	9
2.4 Spôsob vyhodnocovania	10
2.5 Interpretácia	10
3. Meranie	12
3.1 Spôsob a realizácia hodnotenia	12
3.2 Popis súboru probandov a reprezentatívnosť vzorky	13
3.3 Interpretácie: rozbor výkonu probandov	16
3.3.1 Všeobecné klimatické faktory - Dimenzia 1	16
3.3.2 Programové činitele - Dimenzia 2	24
3.3.3 Činitele rozhodovania - Dimenzia 3	31
3.3.4 Materiálne činitele - Dimenzia 4	39
4. Klíma školy.....	46
4.1 Profil klímy školy	46
4.1 Klíma školy a pohlavie	51
4.2 Klíma školy a kraj	51
4.3 Klíma školy a typ školy	53
4.4 Klíma školy a zriaďovateľ	54
4.5 Interkorelácie medzi oblasťami klímy školy	55
4.6 Charakteristika probandov	57
ZÁVER	59
Zhodnotenie efektívnosti, odporúčania k zlepšeniu metodiky	60
Použitá literatúra	61
Príloha 1	
Príloha 2	
Príloha 3	

PodĎakovanie

Ďakujem Mgr. Michalovi Hacajovi, ktorý pripravil podklady z merania, Mgr. Dane Palečkovej za rešerš pri výbere metodiky a Mgr. Zuzane Juščákovej PhD. za cenné rady a pripomienky pri písaní správy.

1. Teoretické východiská

1.1 Definovanie pojmu klíma školy

Skôr ako prejdeme k bližšej analýze klímy školy, je na začiatku dôležité osvojiť si základné pojmy, ktoré súvisia so skúmanou problematikou. Vzhľadom na to, že klíma školy predstavuje nadradený pojem k ostatným pojmom (dimenziám, faktorom,...) neexistuje jej zjednotená definícia.

Klímu školy tvoria žiaci, učitelia, rodičia, ostatní pracovníci školy a mnohí iní. Klíma školy ako nadradený pojem závisí od počtu žiakov, zloženia učiteľského kolektívu, prostredia,... Pod klímou školy si mnohí predstavujú atmosféru školy, ducha školy, étos školy, kultúru školy, podmienky školy, prostredie školy, skupinovú subkultúru, sociálny systém školy, a pod. (Mareš, J., 1998).

„*Komplexne* sa klíma školy vymedzuje ako kultúra školy s jej hodnotami, normami, názormi, tiež aj ako súbor subjektívnych pohľadov zúčastnených jednotlivcov, vzájomné vzťahy osadenstva školy a iné. *V užšom slova zmysle* môžeme klímu školy vymedziť ako organizačnú ideológiu, teda ako ciele hodnoty školy; klíma školy ako „nálada, psychologický stav; ako sociálna klíma typická pre triedu; klíma ako všetky pravidlá života v triede; klíma ako sprostredkovateľ“ (Mareš, 1998).

Podľa Grecmanovej (1988) školská klíma zahŕňa celkovú kvalitu prostredia v škole:

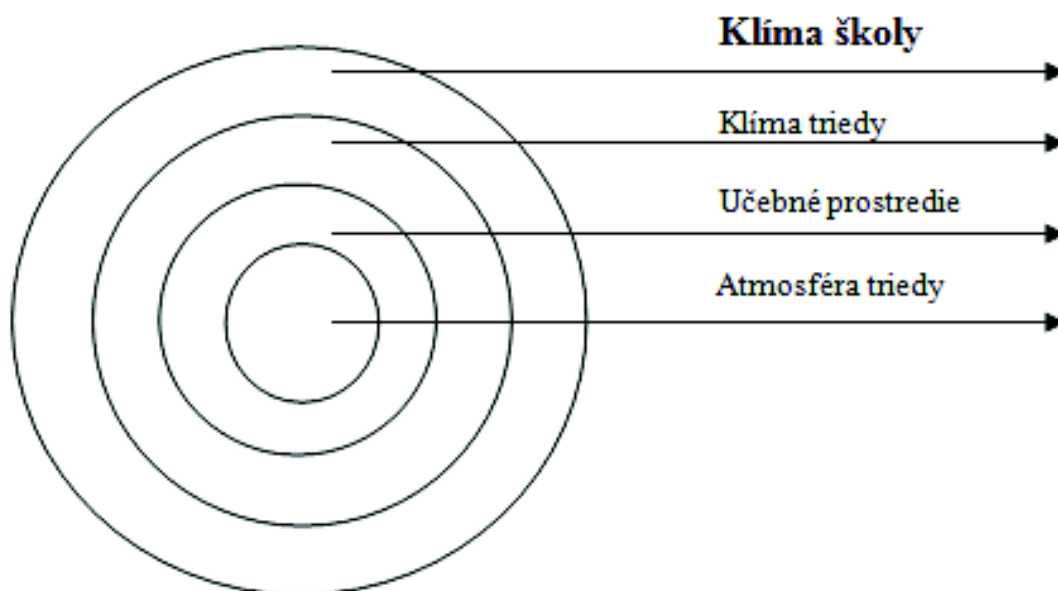
- ekológiu školy (materiálne a estetické aspekty)
- spoločenské prostredie (vzťahy medzi žiakmi, učiteľmi, rodičmi, vedením školy)
- sociálny systém, sociálna dimenzia (úroveň komunikácie a kooperácie všetkých a všetkého)
- kultúrna a sociálna dimenzia (napr. hodnotové vzory)

Vzhľadom na to klíma predstavuje nadradený, súhrnný pojem, ktorý v sebe zahŕňa klímu triedy, učebné prostredie a atmosféru v triede (*Obr. 1*).

Terminologické rozlíšenie:

1. **klíma** – jav dlhodobý, sociálne a osobnostne podmienený, ktorý je typický pre danú triedu a daného učiteľa niekoľko mesiacov či rokov
2. **atmosféra** – jav krátkodobý, situačne podmienený, ktorý sa môže meniť v priebehu vyučovacieho dňa či dokonca v priebehu jednej vyučovacej hodiny (napr. atmosféra v triede pred písomkou, cez prestávky a pod.)
3. **prostredie** – najvšeobecnejší termín má široký rozsah; netýka sa len sociálno-psychologických aspektov, zahŕňa architektonické, hygienické, akustické a ergonomické aspekty)

Obr.1: Klíma školy ako nadradený pojem

Zdroj: Gavora In: Petlák, E., Klíma školy a klíma triedy. 2006, s. 28

U nás sa problematikou klímy školy zaoberal Gavora (2010), ktorý uvádza, že klíma školy by mala obsahovať:

1. **podporu** – nebáť sa chýb a ťažiť z úspechov a neúspechov,
2. **poriadok** – pravidlá,
3. **účasť** – príležitosť ku komunikácii, realizácia aktivít a zapojenia sa do nich, participácia na rozhodovaní,
4. **štandardy** – súbor noriem, ktoré by mal každý dosiahnuť, ide hlavne o normy postojoyé,

5. **účelnosť** – užitočnosť vzdelania, ukázať zmysel učenia/aktivity, motivovať, všetky hodiny musia mať zmysel,
6. **zodpovednosť** – osobný pocit zodpovednosti za vzdelanie, plnenie úloh, zapojenie do školskej práce,
7. **záujem o vzdelanie** – základný cieľ pre učiteľa napr. popularita vlastného predmetu, žiak musí cítiť záujem o seba zo strany učiteľa,
8. **očakávanie úspechov** – dosiahnutie úspechov znamená dobré plnenie úloh v budúcnosti,
9. **nestrannosť** – absencia zvýhodňovania, nestrannosť, jasný súvis medzi dobre odvedenou prácou a odmenou,
10. **bezpečnosť** – neexistencia psychického a fyzického násilia a iného stresu, znalosť spôsobov, ako takéto situácie riešiť,
11. **prostredie** – čisté, príjemné, zaujímavé, komfortné (Čapek, R., 2010).

1.2 Pozitívna klíma školy

Ako píše Petlák (2006), na pozitívnej klíme školy sa podieľajú všetci, čiže celé osadenstvo školy, dokonca aj rodičia. Každý prispieva svojou trochou na vytvorenie pozitívnej klímy. Každý zo spomenutých činiteľov má o pozitívnej klíme svoje predstavy, ale tieto predstavy sa dajú zovšeobecniť, môžeme to vidieť v tabuľke č. 1.

Tab. 1: Kritériá pozitívnej klímy školy

Kritériá pozitívnej klímy	
podľa žiakov	podľa učiteľov
Nevyskytujú sa stresové situácie	Pokojná tvorivá klíma školy
Možnosť vlastnej seberealizácie	Možnosť nachádzať nové pedagogicko-psychologické prístupy k žiakom
Pocit, že učiteľom záleží na ich rozvoji	Demokratické vedenie školy
Pocit úspechu a radosti zo svojej činnosti	Úcta vedenia školy k pracovníkom školy
Spravodlivosť zo strany učiteľa	Rešpekt v medziľudských vzťahoch
Zrozumiteľné požiadavky od učiteľa	Tvorivá spolupráca učiteľského kolektívu
	Možnosť seberealizácie
	Celkovo motivujúce prostredie

Zdroj: Petlák, E.: Klíma školy a klíma triedy. 2006, s. 63-71.

2. Charakteristika dotazníka CFK-Ltd.

Cieľom nášho výskumu bolo zistiť, aká je klíma školy na školách experimentálnej vzorky; porovnať školy experimentálnej vzorky z pohľadu klímy školy.

2.1 Výber metodiky

Zvolili sme metódu dotazníka. Vychádzali sme z „**dotazníka CFK Ltd. – Profil klímy školy**“ od **R. S. Fox et. al. (Čapek, 2010)**, ktorý bol prebratý v plnom rozsahu a znení.

2.2 Štruktúra dotazníka

R. S. Fox et. al. (Čapek, R., 2010)

Dotazník CFK Ltd. Je zložený zo štyroch dimenzií (*Tab. 2*).

- 1- **Všeobecné klimatické faktory** – sem spadajú oblasti - vzájomný rešpekt, dôvera, vzťah ku škole, prínos škole, osobný rast, súdržnosť, inovácia a adaptácia, starostlivosť.
- 2- **Programové činitele** - sem spadajú oblasti - aktívne seba vzdelávanie, individuálny prístup, podpora, pravidlá, odmeny.
- 3- **Činitele rozhodovania** - sem spadajú oblasti - schopnosť riešiť problémy, konflikty, efektívna komunikácia, zodpovednosť, efektívne stratégie vyučovania, schopnosť plánovať budúcnosť.
- 4- **Materiálne činitele** - sem spadajú oblasti - materiálne zaistenie, podporný systém, vhodné zázemie školy.

Bližšia operacionalizácia oblastí je uvedená v patričných podkapitolách kapitoly 3.

Tab. 2: Tabuľka výstupov klímy školy

Dimenzie	Oblasti	Počet položiek	Maximálne možné skóre	Skóre získané v našom meraní				
				Hrubé priemerné skóre		Relatívne priemerné skóre		
1. dimenzia - Všeobecné klimatické faktory	Vzájomný rešpekt	5	20	160	15	113,92	74,87%	71,20%
	Dôvera	5	20		13,7		68,44%	
	Vzťah ku škole	5	20		14,6		72,88%	
	Prínos školy	5	20		13		65,16%	
	Osobný rast	5	20		13,6		68,00%	
	Súdržnosť	5	20		14,7		73,62%	
	Inovácia a adaptácia	5	20		14,5		72,65%	
	Starostlivosť	5	20		14,8		74,00%	
2. dimenzia - Programové činitele	Aktívne sebazvdelávanie	5	20	100	14,1	70,641	70,29%	70,64%
	Individuálny prístup	5	20		13,4		67,10%	
	Podpora	5	20		14,6		72,95%	
	Pravidlá	5	20		14,0		69,92%	
	Odmeny	5	20		14,6		72,95%	
3. dimenzia - Činitele rozhodovania	Schopnosť riešiť problémy	5	20	120	14,5	86,01	72,40%	71,68%
	Konflikty	5	20		14,7		73,42%	
	Efektívna komunikácia	5	20		14,8		74,23%	
	Zodpovednosť	5	20		13,7		68,55%	
	Efektívne stratégie vyučovania	5	20		14,5		72,28%	
	Schopnosť plánovať budúcnosť	5	20		13,8		69,17%	
4. dimenzia - Materiálne činitele	Materiálne zaistenie	5	20	60	14,2	43,273	71,20%	72,12%
	Podporný systém	5	20		14,4		72,12%	
	Vhodné zázemie školy	5	20		14,6		73,04%	
Spolu	22	110	440		313,85		71,33%	

Pri použití dotazníka sa nemusia použiť všetky časti dotazníka. Dotazník môžu vyplňať rôzne skupiny (žiaci, učitelia, rodičia, vedenie školy, ale aj nepedagogický zamestnanci). Pre rôzne skupiny sa otázky môžu vynechať alebo modifikovať. Vynechanie alebo modifikácia niektorých otázok by nemali meniť podstatu dotazníka. Tou je porovnávanie stavu „**ako to je**“ a „**ako by to malo byť**“. Ďalšou výhodou administrácie dotazníka rôznymi skupinami je získanie pohľadu na situáciu a fungovanie školy z rôznych pohľadov. NÚCEM sa však rozhodol skúmať iba stav aktuálny, reálny teda „**ako to je**“. Získané dáta sú založené na tom, ako ľudia vnímajú okolie. Prežívanie a vnímanie školského prostredia je väčšinou veľmi individuálne a subjektívne, ale napriek tomu sčítanie rôznych ponímaní dáva dobrú predstavu o tom, aká školská klíma je a ako vplýva na väčšinu školskej populácie. Nástroj (dotazník) poukazuje na kvalitu rôznych faktorov a je taktiež nástrojom, ktorým si školy môžu merať zmenu klímy alebo zmenu jej jednotlivých faktorov. Obsah dotazníka tvorí vždy päť ukazovateľov pre daný klimatický faktor. Na vyplnenie dotazníka je potrebných 20-25 minút. Každá odpoveď na jednotlivé výroky je obodovaná a celá zložka nakoniec prinesie súčty na odpoveď „**ako to je**“. Dotazník je možné používať na stredných a vysokých školách. Úspešne by mali dotazník zvládnuť aj vyššie ročníky základných škôl.

Realizátor výskumu by mal pred každou administráciou posúdiť vhodnosť všetkých otázok a relevantnosť pre danú skupinu alebo školu a v prípade potreby otázky vynechať alebo modifikovať.

2.3 Spôsob administrácie dotazníka CFK Ltd. – Profil klímy školy

Zber údajov prebehol v mesiacoch december 2011 až február 2012 pomocou elektronického dotazníka prostredníctvom internetu. Administrácie dotazníka sa zúčastnilo 2 703 žiakov.

Administráciu zabezpečoval administrátor (kompetentná osoba oboznámená s inštrukciami administrovania a schopná v prípade otázok žiakom poradiť). Administráciu elektronického dotazníka bolo potrebné zabezpečiť tak, aby v triede bolo **cca 15 žiakov**, aby sa žiaci navzájom nerušili.

Pri zadávaní dotazníka boli žiaci oboznámení s tým, že ide o realizáciu výskumného problému, ktorého výsledky sa bezprostredne a žiadnym spôsobom nedotknú jednotlivcov. Snahou bolo vytvoriť atmosféru dôvery.

Žiakom sme predložili dotazník s podrobnou inštrukciou k jeho vyplňaniu. Zdôraznili sme, že to nie je žiadna školská úloha, budú vyjadrovať to, čo sami cítia a čo si kto myslí.

Výskum bol realizovaný anonymne. Dbali sme na to, aby sa žiaci s vyplňaním dotazníka neponáhľali. Uviedli sme, že nezáleží na čase, ale na tom, ako správne vystihnú svoje postoje k danej problematike. Za spoluprácu sme žiakom vyjadrili poďakovanie.

Keďže sa u detí len výnimočne stáva, že by chceli výsledky skresľovať, považovali sme získané údaje za hodnoverné vyjadrenie.

2.4 Spôsob vyhodnocovania dotazníka CFK Ltd.

- 1- Príprava na administráciu, výber dotazovanej skupiny (žiaci, učitelia, rodičia...).
- Presný postup nájdeme v prílohe „Inštrukcie pre administrátora KS“
- 2- Respondent odpovedá na štvorstupňovej škále pre každý výrok. Výroky sa vzťahujú k stavu **„je to tak“**.
- 3- Použitá škála a jej bodovanie:

takmer nikdy:	1 bod
občas:	3 body
často:	3 body
takmer vždy:	4 body
- V jednotlivých skupinách výrokov môže jednotlivec získať maximum 20 bodov (v prípade, že by na 5 výrokov meranej oblasti odpovedal 5 - krát odpoveďou takmer vždy).
- 4- Pre skupiny (napr. triedy) sčítame body v jednotlivých skupinách otázok a vypočítame priemer tak, že celkový počet bodov vydáme počtom respondentov (napr. žiakov v triede).
- 5- Výsledné priemery vpíšeme do tabuliek. Výsledky taktiež môžeme naniesť do Grafu.

2.5 Interpretácia

Dotazník poskytuje veľké množstvo informácií a možností interpretácie.

V prípade, že bol dotazník administrovaný bez možnosti vyjadrovať sa k ideálnemu stavu **„malo by to tak byť“**, prihliada sa na skupiny otázok s najnižšími priemermi. Tieto oblasti sú v danej skupine kritické a malo by sa pracovať na zlepšení situácie.

Samozrejme je veľmi dôležitý komplexný pohľad na výsledky. Najvyššie priemery by mali slúžiť ako návod v oblasti dosahovania spokojnosti. „Ako sme dosiahli, že práve tento faktor je veľmi pozitívny? „Čo robíme alebo čo sme urobili v poslednom čase v tejto oblasti?“.

Je taktiež veľmi dôležité nepodceňovať priemerné hodnoty, pretože spokojnosť/nespokojnosť sa v takom dynamickom prostredí, ako je škola, môžu zmeniť veľmi rýchlo a veľmi často. Pri priemerných výsledkoch sa taktiež môže stať, že očakávania v danej oblasti neboli naplnené. Škola mohla vynaložiť veľké úsilie na to, aby daný faktor vykazoval pozitívnejšie vnímanie, ale nestalo sa tak.

Interpretovanie dotazníka by malo odpovedať na otázku **„prečo je daný faktor vnímaný práve takto“**.

3. MERANIE

3.1 Spôsob a realizácia hodnotenia

Žiaci mohli v jednotlivých položkách tak získať skóre 1 až 4 body. Žiak sa vyjadruje k 110 výrokom vzťahujúcich sa ku klíme školy, ktoré vytvárajú 22 užších oblastí klímy školy, a tie 4 skúmané faktory klímy školy.

Tab. 3: Škála v rozmedzí 1 až 4

1	2	3	4
Takmer nikdy	Občas	Často	Takmer nikdy

Bodovanie podľa zvolenej metodiky:

Takmer nikdy – 1 bod

Občas – 3 body

Často – 3 body

Takmer vždy – 4 body

Čím vyššie skóre žiak získa, tým je jeho hodnotenie klímy školy pozitívnejšie. Minimálne skóre pre jednu oblasť je 5 bodov, maximálne skóre je 20 bodov. Hrubé skóre vypočítame sčítaním dosiahnutých bodov v položkách a vydelením počtom respondentov. Hrubé skóre jednotlivých faktorov pre celú vzorku sa môže teda pohybovať od 110 do 440 bodov (Tab. 1).

3.2 Popis súboru probandov a reprezentatívnosť vzorky

Do testovania sa zapojili žiaci stredných škôl experimentálnej skupiny aktivity 4.1 *Indikátory kvality vzdelávania v hodnotení škôl* projektu ESF s názvom *Hodnotenie kvality vzdelávania na ZŠ a SŠ v SR v kontexte prebiehajúcej obsahovej reformy vzdelávania*. Išlo o študentov druhého ročníka strednej školy.

Zber dát prebiehal v mesiacoch december 2011 až február 2012 na 38 školách SR. V tabuľkách uvádzame počty škôl (38) a žiakov (2672) zapojených do testovania v závislosti od pohlavia (Tab.3), zriaďovateľa školy (Tab.4), krajov (Tab.5) a typu školy (Tab.6).

Tab. 4: Počet žiakov v závislosti od pohlavia

Pohlavie	Absolútna početnosť	Relatívna početnosť (%)
Chlapci	1338	50.1
Dievčatá	1334	49.9
Spolu	2672	100.0

Tab. 5: Počet žiakov v závislosti od zriaďovateľa

Zriaďovateľ školy	Žiaci		Školy	
	Absolútna početnosť	Relatívna početnosť (%)	Absolútna početnosť	Relatívna početnosť (%)
Štátna škola	2436	91.2	31	81.6
Súkromná škola	54	2.0	3	7.9
Cirkevná škola	182	6.8	4	10.5
Spolu	2672	100.0	38	100.0

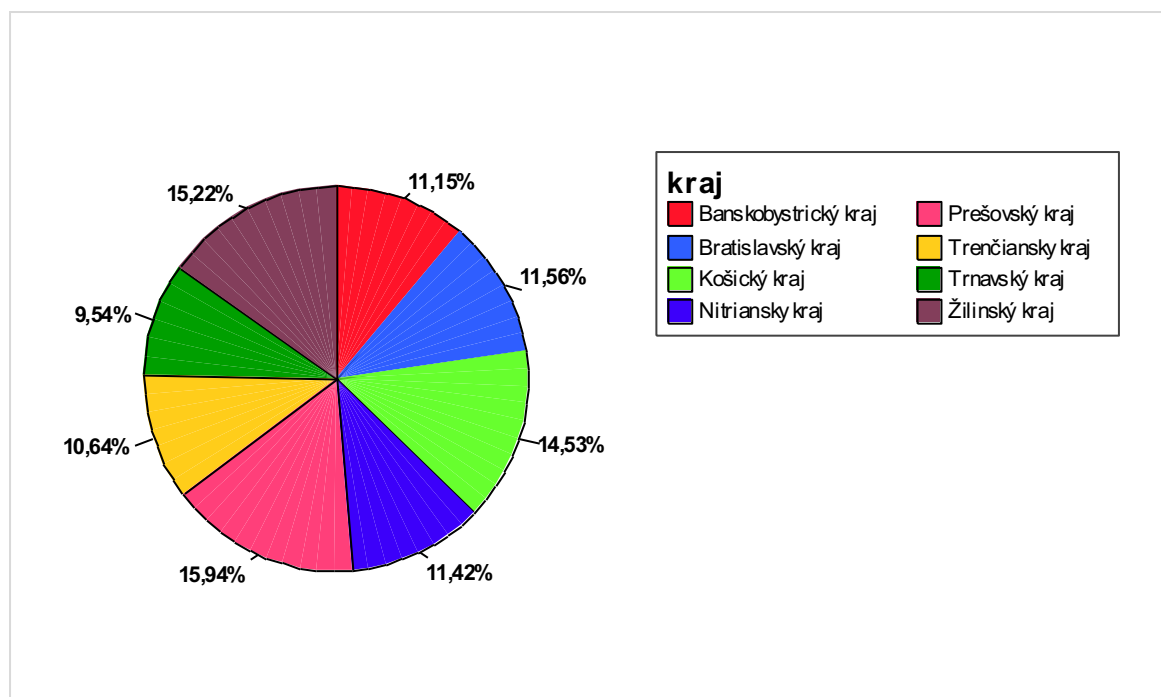
Tab. 6: Počet žiakov v závislosti od kraja

Kraj	Žiaci		Školy	
	Absolútna početnosť	Relatívna početnosť (%)	Absolútna početnosť	Relatívna početnosť (%)
BA	297	11.1	4	10.5
TT	268	10.0	4	10.5
TR	314	11.8	4	10.5
NR	179	6.7	3	7.9
ZA	308	11.5	4	10.5
BB	238	8.9	7	18.5
PO	335	12.5	6	15.8
KE	733	27.4	6	15.8
Spolu	2672	100.0	38	100.0

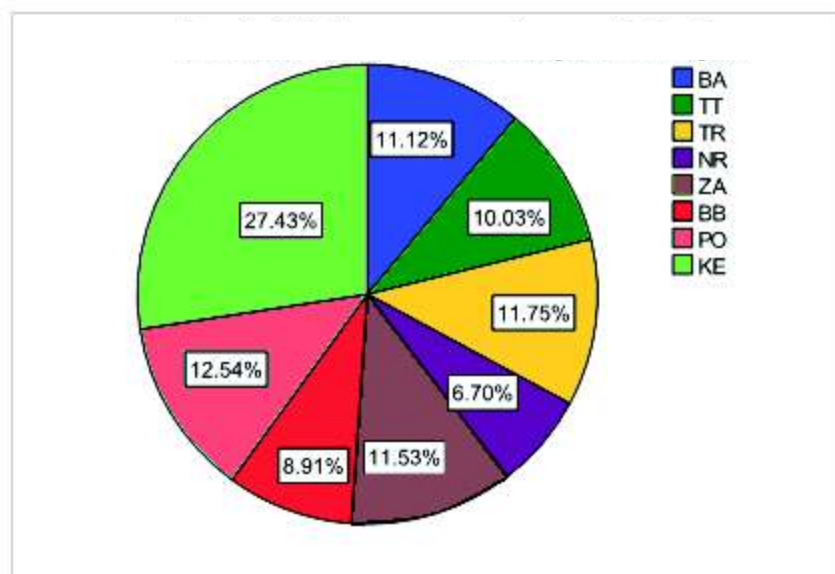
Tab. 7: Počet žiakov v závislosti od typu školy

Typ školy	Žiaci		Školy	
	Absolútna početnosť	Relatívna početnosť (%)	Absolútna početnosť	Relatívna početnosť (%)
Gymnázium	1307	48.9	19	50.0
Stredná odborná škola	1365	51.1	19	50.0
Spolu	2672	100.0	38	100.0

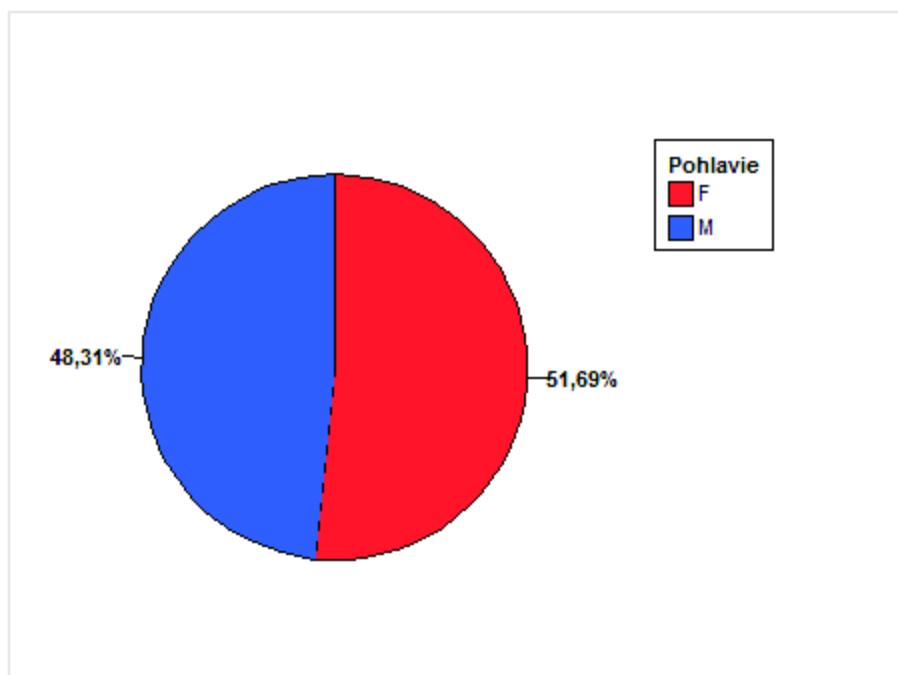
Reprezentatívnosť vzorky

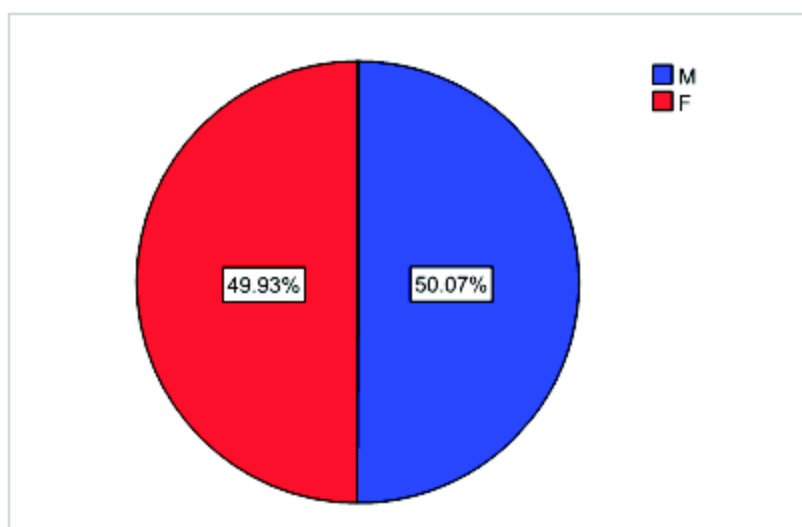
Obr. 2: Podiel žiakov v populácii podľa krajov

Obr. 3: Podiel žiakov vo vzorke podľa krajov

Obr. 4: Podiel žiakov v populácii podľa pohlavia

Obr. 5: Podiel žiakov vo vzorke podľa pohlavia

3.3 Interpretácie: rozbor výkonu probandov

3.3.1 Všeobecné klimatické faktory - Dimenzia 1

Dimenziu 1 - všeobecné klimatické faktory - tvorí 8 oblastí, spolu 40 položiek v dotazníku. Všeobecné klimatické faktory sú vymedzené nasledovne:

- 1. Vzájomný rešpekt:** žiaci by mali vidieť sami seba ako osobnosť, veriť, že majú nápady a tieto nápady sú vypočuté a môžu niečo zmeniť. Učitelia a administratívni pracovníci by to mali cítiť rovnako. Škola by mala byť miestom, kde sú osoby rešpektované ako jednotlivci. Rešpekt je taktiež rešpektovanie druhých. V pozitívnej klíme nie je prítomné žiadne ponižovanie.
- 2. Dôvera:** sa odráža v tom, že správanie žiakov je považované okolím za úprimné. Žiaci robia to, čo tvrdia, že robia. Takisto aj žiaci dôverujú ostatným a veria, že ich dôvera nebude zradená.
- 3. Vzťah ku škole:** žiak cíti zodpovednosť voči škole. Morálka a jej prejavy sú z väčšej časti len možnosť (potencialita), ktorá sa vyvíja iba v priaznivých podmienkach. Existujú štádiá morálneho rastu. Od zrodu schopnosti poznávať a prežívať spolupatričnosť závisí, či sa morálne city a spoločenské záujmy vôbec rozvinú.
- 4. Prínos školy:** nie všetci môžu byť zapojení do vytvárania dôležitých rozhodnutí. Nie vždy môže mať človek taký vplyv na mnohé aspekty školských programov a procesov, ktoré ho ovplyvňujú, aký by naozaj chcel mať. Ale každý človek má možnosť prispieť svojimi myšlienkami a mať možnosť, keď tieto nápady budú zohľadnené. Pocit nemožnosti ovplyvniť rozhodnutia je kontraproduktívny pre sebavedomie a ochudobňuje školu o tento ľudský potenciál.
- 5. Osobný rast:** každý študent môže rozvinúť svoje akademické, sociálne a fyzické zručnosti, znalosti a postoje. (Mnohí pedagógovia opísali proces rastu ako dosahovanie "vývojových úloh." Pedagógovia tiež túžia zlepšovať svoje zručnosti, znalosti a postoje, pokiaľ ide o ich osobitné úlohy v rámci školského procesu a ako spolupráce členov tímu).
- 6. Súdržnosť:** táto kvalita meria osobný pocit voči škole. Členovia by sa mali cítiť ako súčasť školy. Žiaci a predovšetkým zamestnanci chcú na škole zostať a mať možnosť rozvíjať svoj vplyv v škole v spolupráci s ostatnými.

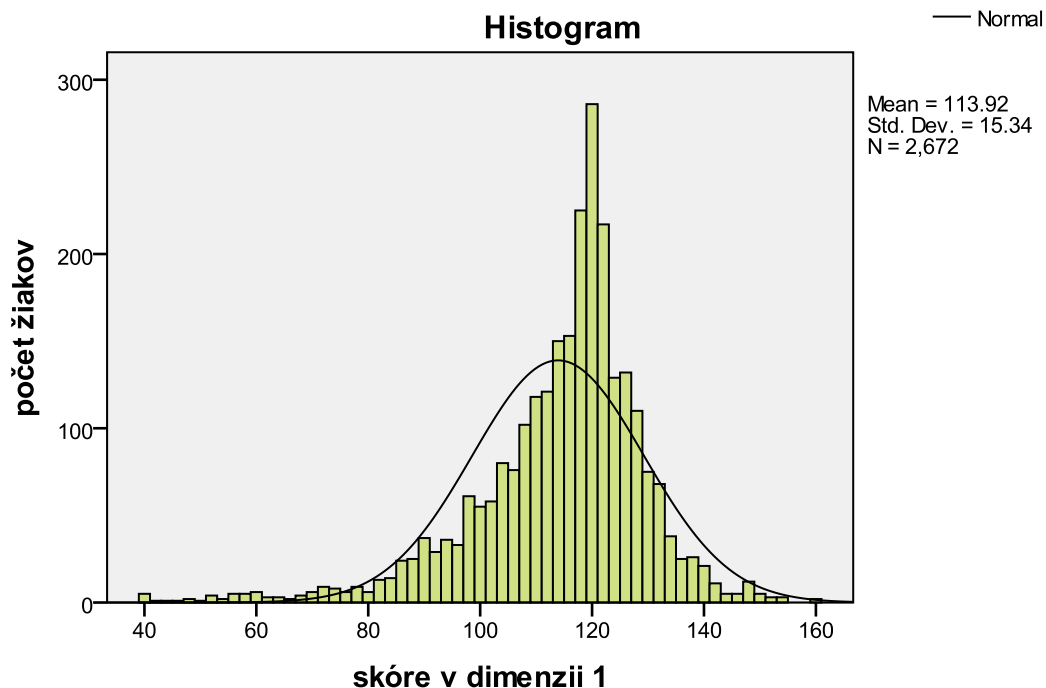
7. Inovácia a adaptácia: škola ako inštitúcia by mala vypracovať projekty na zlepšenie svojho fungovania. Tieto projekty by mali byť samoobnovujúce tak, že keď škola rastie, vyvíja sa a mení, tak tieto projekty by nemali byť rutinné a opakujúce sa. Mali by byť prijaté postupy, ktoré sa usilujú o zhodu so zameraním školy. Pri každej inovácii je rozdiel voči predchádzajúcemu fungovaniu vnímaný ako zaujímavý a táto inovácia je hodnotená pozitívne. Oceňované sú aj rozmanitosť a pluralita. Nové podmienky by mali byť vyvážené, všetky úpravy by mali byť zapracované podľa aktuálnej potreby. Na inovatívnej škole sa nepovažuje za hrozbu niečo „nové“. Škola by mala byť schopná zabezpečiť zlepšenie projektov rýchlo a efektívne, s absenciou stresu a konfliktov.

8. Starostlivosť: každý jednotlivec v škole by mal mať pocit, že niekomu na ňom záleží, že ho niekto vníma ako ľudskú bytosť. Každý potrebuje vnímať starostlivosť zo strany ostatných, bez ohľadu na to, či je šťastný, alebo smutný, zdravý alebo chorý. Učitelia potrebujú vnímať, že vedenie školy sa o nich stará, aj keď robia chyby alebo s niečím nesúhlasia. Vedenie školy by malo vedieť, že učitelia (aspoň väčšina z nich) chápu tlak, pod ktorým pracujú a v prípade potreby pomôžu, ak je to možné.¹

Dimenziu 1 sme skúmali na vzorke 2 672 žiakov. Histogram (*Obr.6 a Tab.8*) ukazuje, že rozloženie nie je normálne, o čom svedčí aj Kolmogorov-Smirnov test normality ($KS(2672)=0,117$, $p=0.000$). Vzhľadom na toto zistenie budeme vychádzať z neparametrických metód. Z histogramu vidíme, že všeobecné klimatické faktory boli negatívne hodnotené iba malým počtom žiakov (skóre nižšie ako 100 bodov).

Hodnotenie normality: je prirodzené, že histogram má takú špicatosť, táto je dôsledkom obvykle vyššej frekvencie stredných stupňov ponúkanej škály a o to viac v našom prípade zlúčenia druhej a tretej hodnoty (2- občas, 3- často).

¹ Všetky spomínané oblasti hodnotili v našom dotazníku samotní žiaci na spolupracujúcich školách.

Obr. 6: Histogram dosiahnutého skóre celej vzorky v dimenzii 1

Tab. 8: Test normality dimenzie 1

	Kolmogorov-Smirnov ^a		
	Statistic	Stupne voľnosti	Signifikancia.
dimenzia_1	.117	2672	.000

a. Lilliefors Significance Correction

Tab. 9: Priemerné skóre dimenzie 1

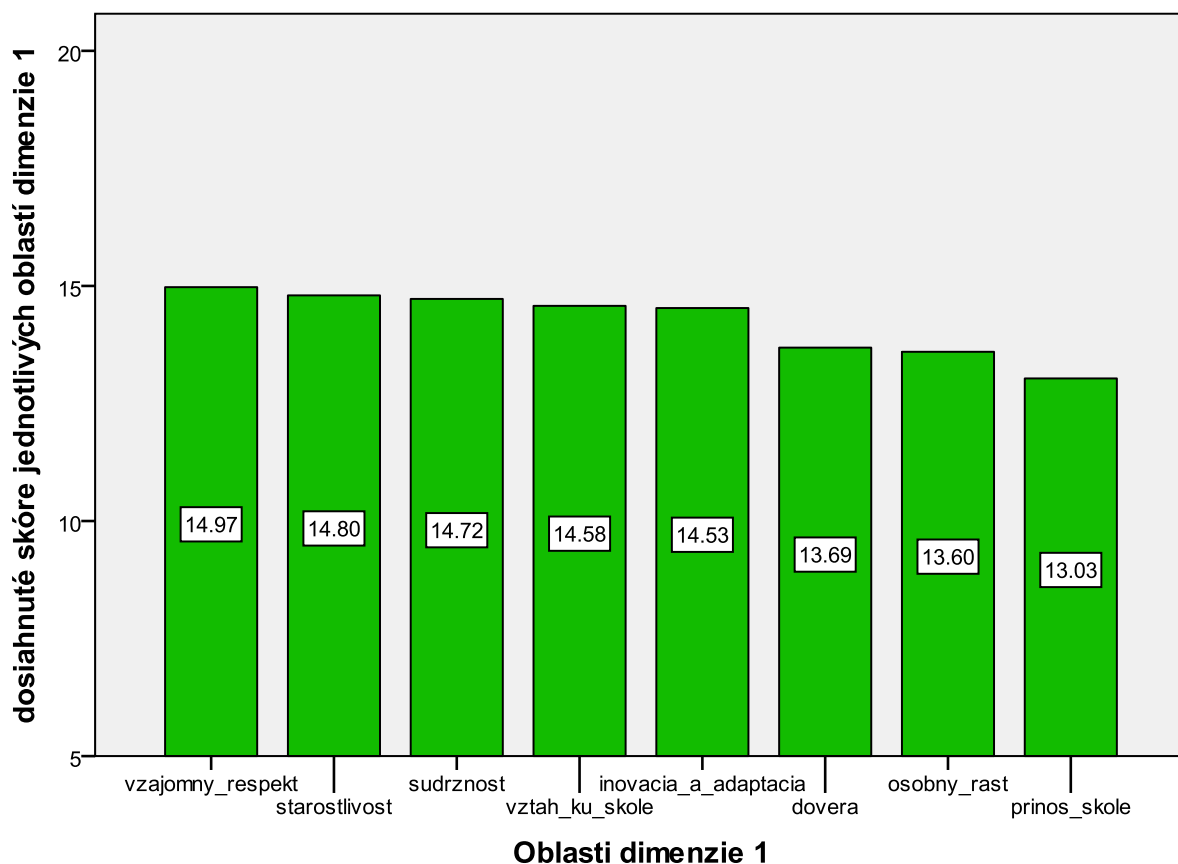
N	2672
Priemer	113.92

Žiaci hodnotili všeobecné klimatické faktory skôr pozitívne, priemerné skóre tejto dimenzie predstavuje hodnotu 113,92 a nekleslo pod hodnotu 100 bodov, ktorá je prelomom medzi pozitívnym a negatívnym hodnotením (Tab. 9).

V zmysle hodnotenia situácie „tak, ako to je“, je **najpozitívnejšie** žiakmi vnímaná oblasť „**vzájomný rešpekt**“. Žiaci pozitívne hodnotia vzájomný rešpekt medzi učiteľmi, týchto učiteľov vnímajú ako „pyšných“ na svoje povolanie. Podľa žiakov učitelia často prijímajú žiakov ako osobnosti a rešpektujú aj menej úspešných žiakov (Obr. 7).

Z celkového hľadiska najväčšie nedostatky vnímajú žiaci v oblasti „**prínos školy**“, kde **negatívne** hodnotia informovanie o dôležitých rozhodnutiach/udalostiach, na týchto rozhodnutiach majú len minimálnu účasť. Tiež v tejto oblasti žiaci majú len občas pocit, že sa

s nimi v tejto škole počíta. Testovaní žiaci sa vyjadrili, že ich nápady v ich škole sú len občas vypočítané a použité. Žiaci pri rozhodnutiach o ich vlastnej osobe nepocitujú možnosť prispieť k danému rozhodnutiu svojím názorom. Pozitívnejšie v tejto oblasti bolo hodnotené, že dôležité rozhodnutia v tejto škole sú prediskutované radou zloženou z učiteľov, vedenia školy a žiakov (Obr. 7).

Obr. 7: Oblasti dimenzie 1

Tab. 10: Početnosti podľa pohlavia v dimenzii 1

Pohlavie	Dimenzia 1
	Priemer
Chlapci	113
Dievčatá	115

Mann-Whitneyho U test (Tab.11a, Tab.11b) ukázal štatisticky významný rozdiel medzi hodnotením všeobecných klimatických faktorov chlapcov a dievčat $U(2672) = 814942.500$, $p = 0,000$. Podľa pohlavia sa ukázalo, že chlapci boli pri hodnotení všeobecných klimatických faktorov kritickejší ako dievčatá a spomínané faktory hodnotia negatívnejšie.

Tab. 11 a: Mann-Whitney U-test podľa pohlavia

Pohlavie	N	Priemerné poradie	Súčet hodnôt
Chlapci	1338	1278.58	1710733.50
Dievčatá	1334	1394.60	1860394.50
Spolu	2672		

Tab. 11 b: Testová štatistika^a

	dimenzia_1
Mann-Whitney U	814942.500
Wilcoxon W	1710733.500
Z	-3.889
Asymp. Sig. (2-tailed)	.000

Kruskal Wallisov H test² (Tab.12a, Tab. 12 b) ukázal štatisticky významný rozdiel medzi jednotlivými krajinami, $H(7)=61,534$, $p=0,000$. Všeobecné klimatické faktory hodnotili najpozitívnejšie žiaci spolupracujúcich škôl v Žilinskom kraji a najmenej pozitívne v Košickom kraji (Obr. 8).

Tab. 12 a: Porovnanie hodnotenia dimenzie 1 medzi jednotlivými krajinami

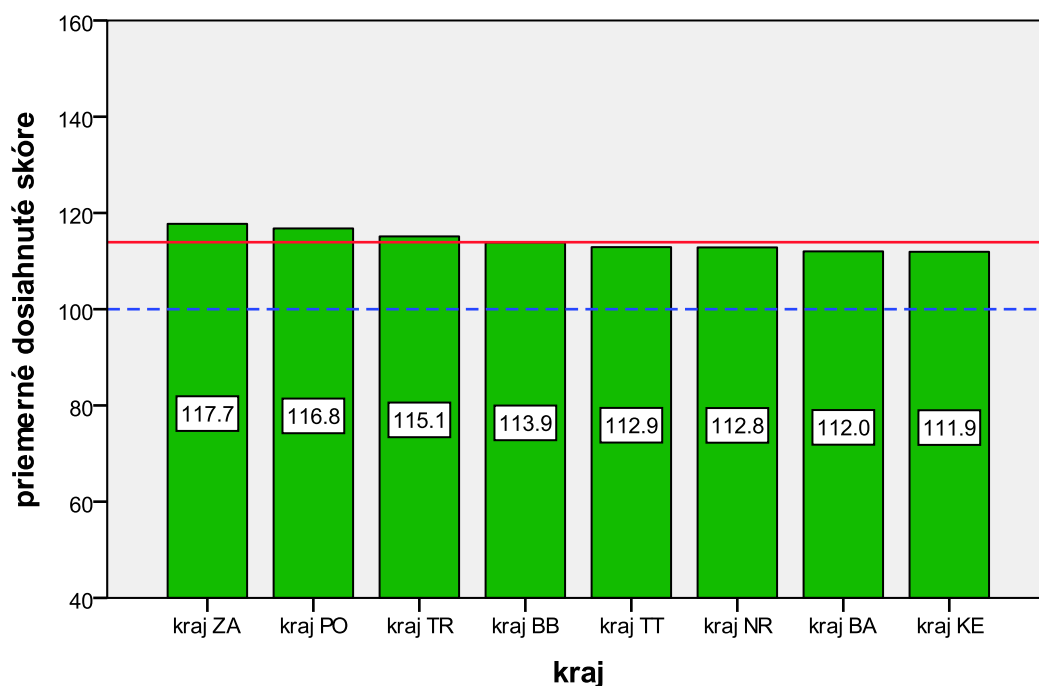
kraj	N	Priemerné poradie
BA	297	1191.18
TT	268	1266.79
TR	314	1392.27
NR	179	1241.64
ZA	308	1536.69
BB	238	1341.06
PO	335	1504.98
KE	733	1257.54
Spolu	2672	

Tab. 12 b: Testová štatistika^a

	dimenzia_1
Chi-Square	61.534
Stupne voľnosti	7
Asymp. Sig.	.000

a. Kruskal Wallis Test

² Pri veľkom rozsahu celej vzorky (skupiny) sa uskutočňuje aproximácia Kruskal-Wallisovho H testu na Chí-kvadrát rozdelenie (χ^2).

Obr. 8: Priemerné dosiahnuté skóre v jednotlivých krajocho pre dimenziu 1³

Porovnanie gymnázií a iných typov škôl (Tab.13a, Tab. 13b, Obr.9) ukázalo štatisticky významný rozdiel $U(2672) = 846750.000$, $p = 0,023$. Všeobecné klimatické faktory hodnotia žiaci gymnázií pozitívnejšie ako žiaci ostatných stredných škôl, ale rozdiel nie je natoľko významný ako v iných meraniach.

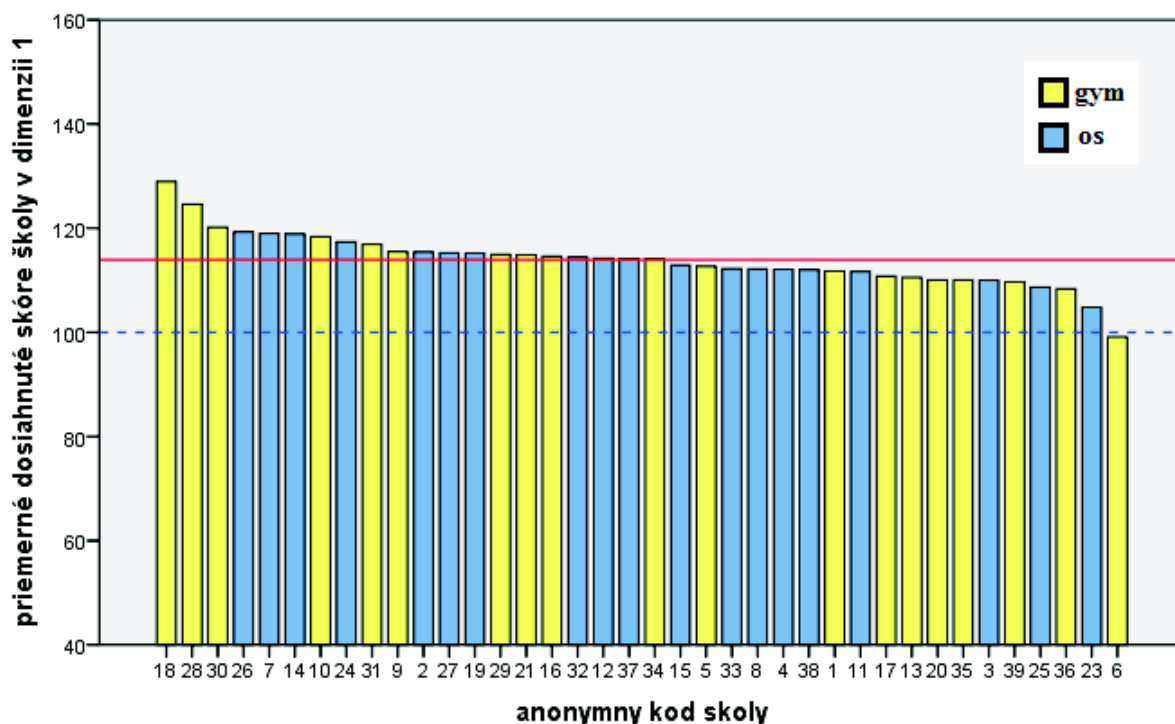
Tab. 13 a: Mann-Whitney U-test podľa typu školy

typ školy	N	Priemerné poradie	Súčet hodnôt
gymnázium	1307	1371.14	1792083.00
stredná odborná škola	1365	1303.33	1779045.00
Spolu	2672		

Tab. 13 b: Testová štatistika

	dimenzia 1
Mann-Whitney U	846750.000
Wilcoxon W	1779045.000
Z	-2.272
Asymp. Sig. (2-tailed)	.023

³ Červená priamka predstavuje priemerné hodnotenie dimenzie 1 všetkými školami spolu (113,92) a modrá prerušovaná čiara znázorňuje prelom medzi pozitívnym a negatívnym hodnotením klímy školy (100).

Obr. 9: Zobrazenie dosiahnutého priemerného skóre pre jednotlivé typy škôl

Medzi jednotlivými školami v závislosti od zriaďovateľa (Tab.13a, Tab.13b, Obr.10) sa prejavili v hodnotení významné rozdiely $H(2)=8,659$, $p=0,013$. Najpozitívnejšie hodnotili klímu školy súkromné školy a najmenej pozitívne štátne školy⁴.

Tab. 14 a: Porovnanie hodnotenia dimenzie 1 podľa jednotlivých zriaďovateľov

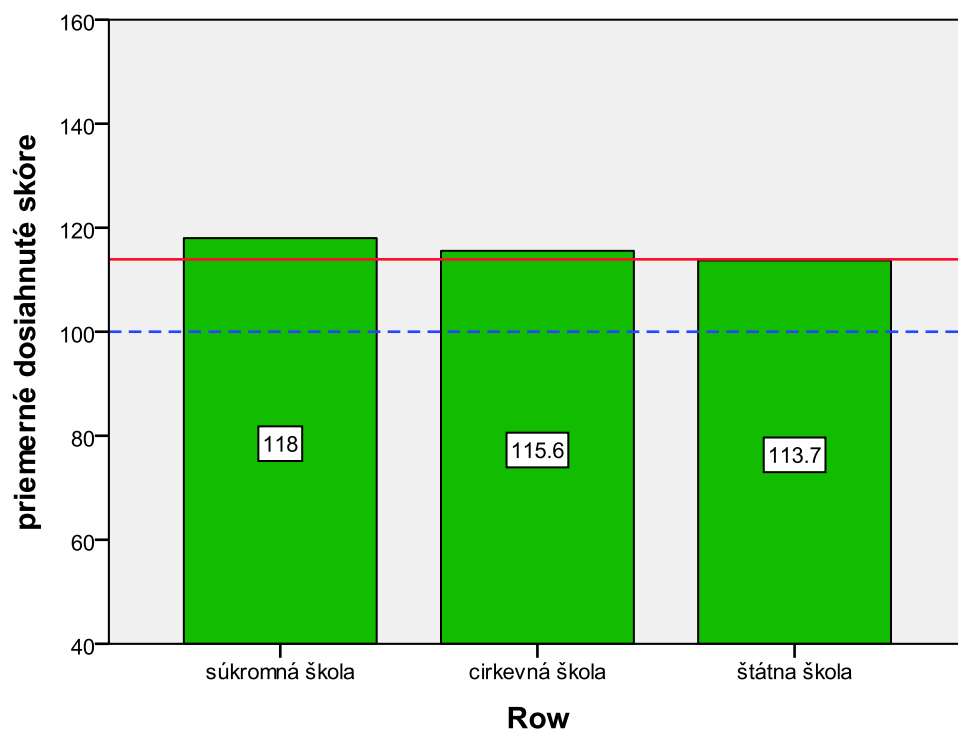
zriaďovateľ	N	Priemerné poradie
Štátna škola	2436	1323.39
Súkromná škola	54	1548.18
Cirkevná škola	182	1449.18
Spolu	2672	

Tab. 14 b: Testová štatistika^a

	dimenzia 1
Chi-Square	8.659
Stupne voľnosti	2
Asymp. Sig.	.013

a. Kruskal Wallis Test

⁴ Na súkromných školách a cirkevných školách očakávame lepšiu klímu ako na štátnych, čo sa preukázalo, ale počet žiakov 54 voči 2436 pre definitívny rozsudok nestačí.

Obr. 10: Priemerné dosiahnuté skóre v jednotlivých školách podľa zriaďovateľa pre dimenziu 1

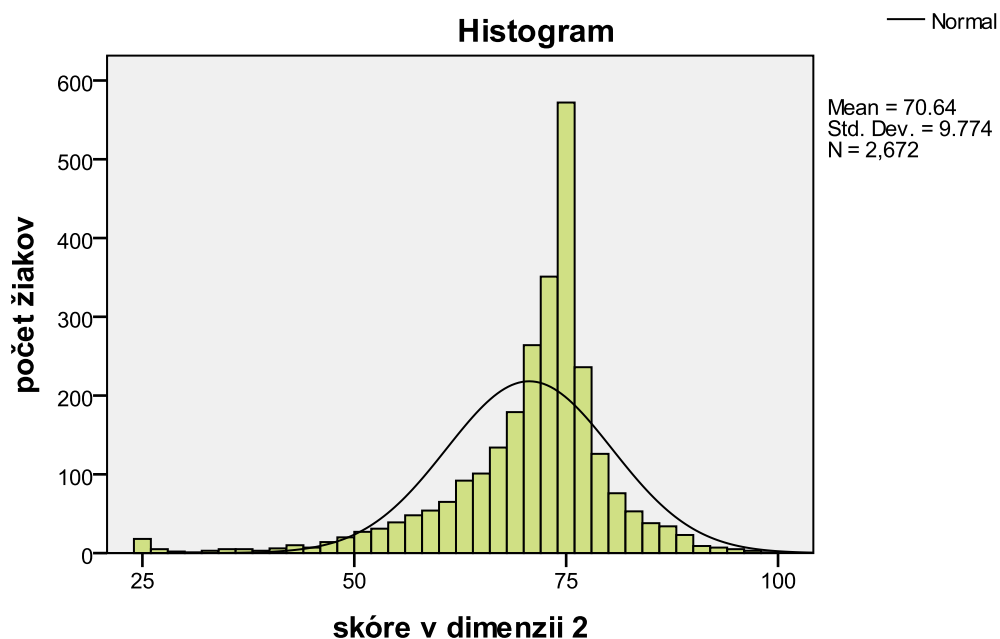
3.3.2 Programové činitele - Dimenzia 2

Dimenziu 2 - programové činitele - tvorí 5 oblastí, teda 25 položiek v dotazníku. Programové činitele sú vymedzené nasledovne:

1. **Aktívne sebavzdelávanie:** žiaci sa ho zúčastňujú úplne a preukazujú schopnosť používať svoje znalosti a zručnosti.
2. **Individuálny prístup:** je primeraný, flexibilný a berie do úvahy rozdiely medzi jednotlivcami. Žiaci si často stanovujú vlastné ciele svojho výkonu.
3. **Podpora:** podporovanie žiakov k vyvíjaniu iniciatívy. Učitelia používajú širokú škálu študijných materiálov a didaktických pomôcok. Žiaci môžu mať rôzne stanovené študijné ciele. Učitelia dobre poznajú svojich študentov. Nepredpokladá sa, že všetci žiaci v skupine majú rovnaké potreby alebo že sa všetci budú učiť rovnako. Škola projektuje svoje požiadavky tak, aby boli v súlade s intelektuálnymi, sociálnymi a fyzickými charakteristikami žiakov.
4. **Pravidlá:** v stanovenej súčinnosti sú zahrnuté schopnosti študentov v jasne stanovených pravidlách a predpisoch tak, aby boli primerané a od žiakov vymožiiteľné. Školský poriadok a tresty sú podrobené pravidelnému preskúmaniu. Školy by mali študentom pomôcť pochopiť očakávané prepojenie školského správania a správania sa mimo školy.
5. **Odmeny:** rôzne bonusové systémy posilňujú pozitívne správanie. Škola poskytuje širokú škálu spôsobov, ktorými žiaci a učitelia môžu získať uznanie.⁵

Dimenziu 2 sme skúmali na vzorke 2 672 žiakov. Histogram (*Obr.11 a Tab.15*) ukazuje, že rozloženie nie je normálne, o čom nám svedčí aj Kolmogorov-Smirnov test normality ($KS(2672)=0,117$, $p=0.000$) (bližšie o normalite – str. 17). Z histogramu vidíme, že negatívne bola dimenzia 2 hodnotená iba malým počtom žiakov (skóre nižšie ako 62,5 bodov).

⁵ Všetky spomínané oblasti hodnotili v našom dotazníku samotní žiaci na spolupracujúcich školách.

Obr. 11: Histogram dosiahnutého skóre celej vzorky v dimenzii 2

Tab. 15: Test normality dimenzie 2

	Kolmogorov-Smirnov ^a		
	Statistic	Stupne voľnosti	Signifikancia
dimenzia 2	.161	2672	.000

a. Lilliefors Significance Correction

Tab. 16: Priemerné skóre za dimenziu 2

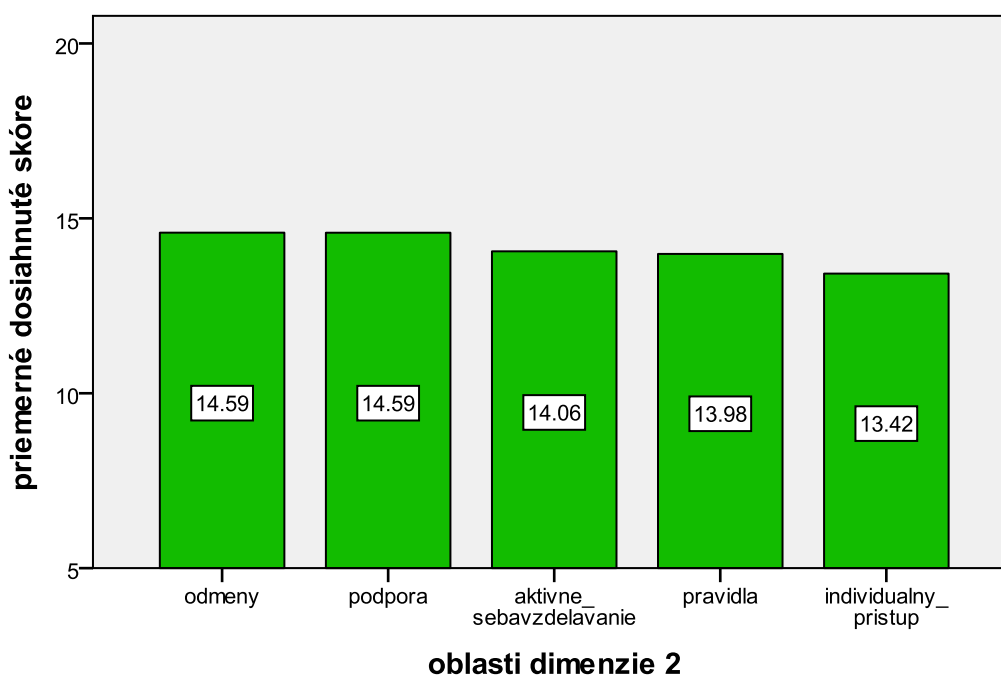
N	2672
Priemer	70.64

Žiaci hodnotili programové činitele skôr pozitívne, priemerné skóre tejto dimenzie predstavuje hodnotu 70,64 a nekleslo pod hodnotu 62,5 bodov, ktorá je hranicou medzi pozitívnym a negatívnym hodnotením (Tab. 16).

V zmysle hodnotenia situácie „tak, ako to je“, je **najpozitívnejšie** žiakmi vnímaná oblasť „**odmeny**“. Podľa väčšiny žiakov odmeňujú učitelia každého žiaka za výkony vo vzťahu k jeho vlastným schopnostiam. Žiaci takmer vždy poznajú kritériá používané pri hodnotení ich výkonov. Podľa žiakov sú ich učitelia oceňovaní za kvalitné vyučovanie. Riaditeľ si v očiach žiakov často uvedomuje, že keď žiaci alebo učitelia urobia niečo

výnimočné, tak by ich mal odmeniť a túto odmenu aj zverejniť. Žiaci dostávajú často spätnú väzbu (Obr. 12).

Najväčšie nedostatky vnímajú žiaci v oblasti „**individuálny prístup**“, kde menej **priaznivo** hodnotia to, že výnimočné schopnosti každého žiaka nie sú vždy úplne podporované. Žiaci uviedli, že dostávajú rovnaké domáce úlohy. Naopak pozitívne v tejto oblasti žiaci vnímajú to, že učitelia poznajú svojich žiakov a rešpektujú ich ako rozdielnych jednotlivcov (Obr 12).

Obr. 12: Oblasti dimenzie 2

Tab. 17: Početnosti podľa pohlavia v dimenzii 2

Pohlavie	dimenzia 2
	Priemer
Chlapci	70
Dievčatá	71

Mann-Whitneyho U test (Tab.18a, Tab. 18b) neukázal štatisticky významný rozdiel medzi hodnotením chlapcov a dievčat, $U(2672) = 859953.000$, $p = 0,102$. Programové činitele z hľadiska pohlavia hodnotia žiaci približne rovnako.

Tab. 18 a: Mann-Whitney U-test podľa pohlavia

Pohlavie	N	Priemerné poradie	Súčet hodnôt
Chlapci	1338	1312.22	1755744.00
Dievčatá	1334	1360.86	1815384.00
Spolu	2672		

Tab. 18 b: Testová štatistika

	dimenzia 2
Mann-Whitney U	859953.000
Wilcoxon W	1755744.000
Z	-1.634
Asymp. Sig. (2-tailed)	.102

Kruskal Wallisov H test (*Tab. 19 a, Tab. 19 b*) ukázal štatisticky významný rozdiel medzi jednotlivými krajinami, $H(7)=30,185$, $p=0,000$. Programové činitele hodnotili najpozitívnejšie žiaci spolupracujúcich škôl v Prešovskom kraji a najmenej pozitívne žiaci v Bratislavskom kraji (*Obr. 13*).

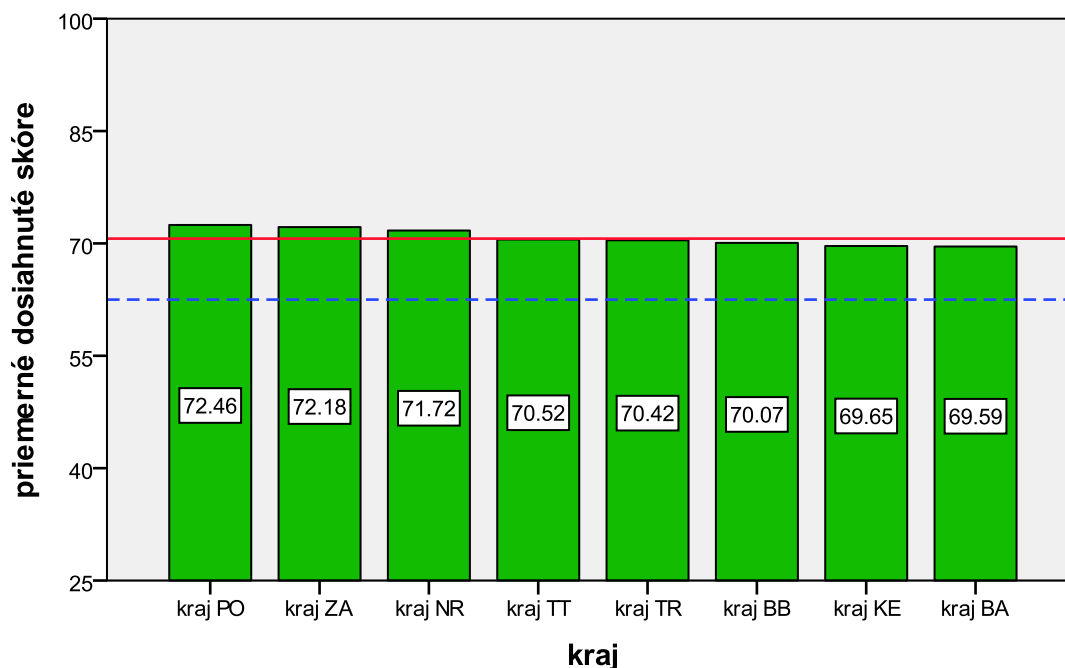
Tab. 19 a: Porovnanie hodnotenia dimenzie 2 medzi jednotlivými krajinami

kraj	N	Priemerné poradie
BA	297	1234.10
TT	268	1350.84
TR	314	1286.35
NR	179	1361.41
ZA	308	1451.24
BB	238	1278.30
PO	335	1485.18
KE	733	1290.89
Spolu	2672	

Tab. 19 b: Testová štatistika^a

	dimenzia 2
Chi-Square	30.185
Stupne voľnosti	7
Asymp. Sig.	.000

a. Kruskal Wallis Test

Obr. 13: Priemerné dosiahnuté skóre v jednotlivých krajocho pre dimenziu 2⁶

Porovnanie gymnázií a ostatných stredných škôl (Tab. 20 a, Tab. 20 b, Obr. 14) ukázalo štatisticky významný rozdiel $U(2672) = 849368.500$, $p = 0,032$. Programové činitele hodnotili žiaci ostatných stredných škôl pozitívnejšie ako žiaci gymnázií.

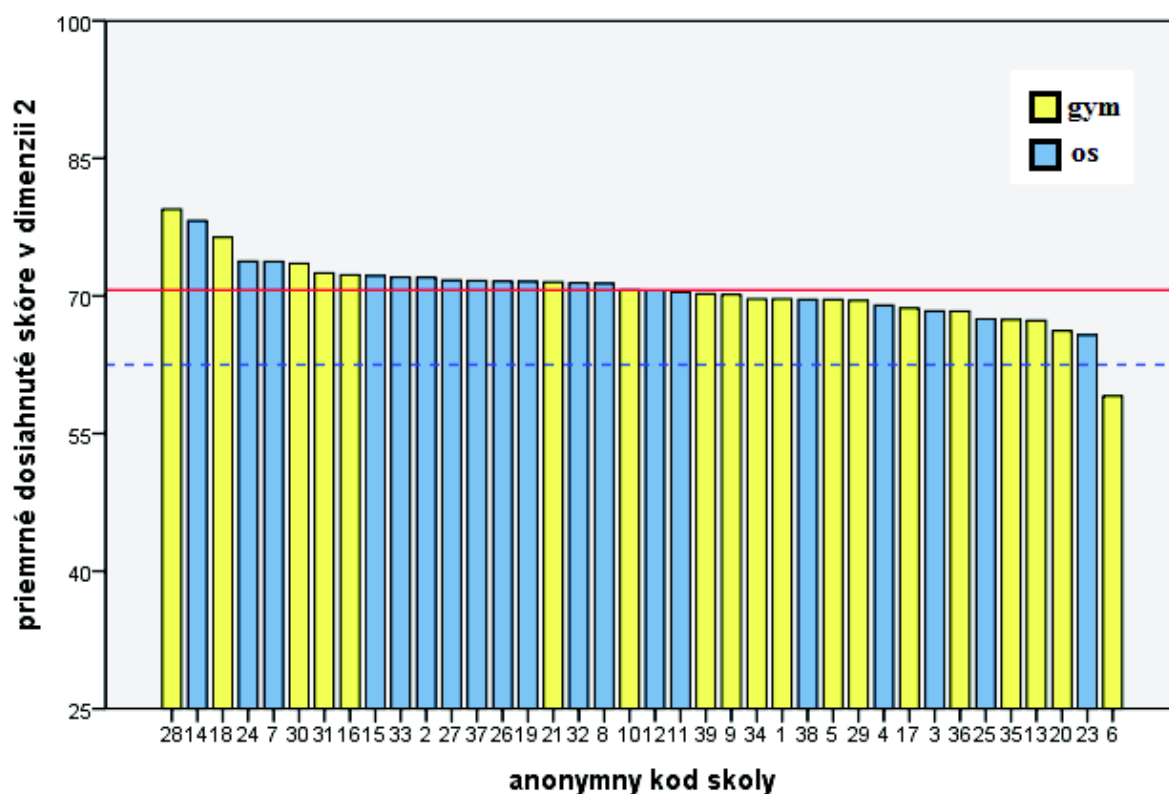
Tab. 20 a: Mann-Whitney U-test pre zistenie rozdielu medzi typmi škôl

typ školy	N	Priemerné poradie	Súčet hodnôt
gymnázium	1307	1303.86	1704146.50
stredná odborná škola	1365	1367.75	1866981.50
Spolu	2672		

Tab. 20 b: Testová štatistika

	dimenzia 2
Mann-Whitney U	849368.500
Wilcoxon W	1704146.500
Z	-2.146
Asymp. Sig. (2-tailed)	.032

⁶ Červená čiara predstavuje priemerné dosiahnuté skóre v dimenzii 2 za všetky školy spolu (70,64) a modrá prerušovaná čiara znázorňuje prelom medzi pozitívnym a negatívnym hodnotením (62,5)

Obr. 14: Zobrazenie dosiahnutého skóre pre jednotlivé školy⁷

Medzi jednotlivými školami v závislosti od zriaďovateľa (Tab. 21 a, Tab. 21 b, Obr. 15) sa prejavili v hodnotení štatisticky významné rozdiely $H(2)=18,685$, $p=0,000$. Najpozitívnejšie hodnotili klímu školy súkromné školy a najmenej pozitívne štátne školy⁸.

Tab. 21 a: Porovnanie hodnotenia dimenzie 2 podľa jednotlivých zriaďovateľov

zriaďovateľ	N	Priemerné poradie
štátna škola	2436	1332.03
súkromná škola	54	1769.97
cirkevná škola	182	1267.70
Spolu	2672	

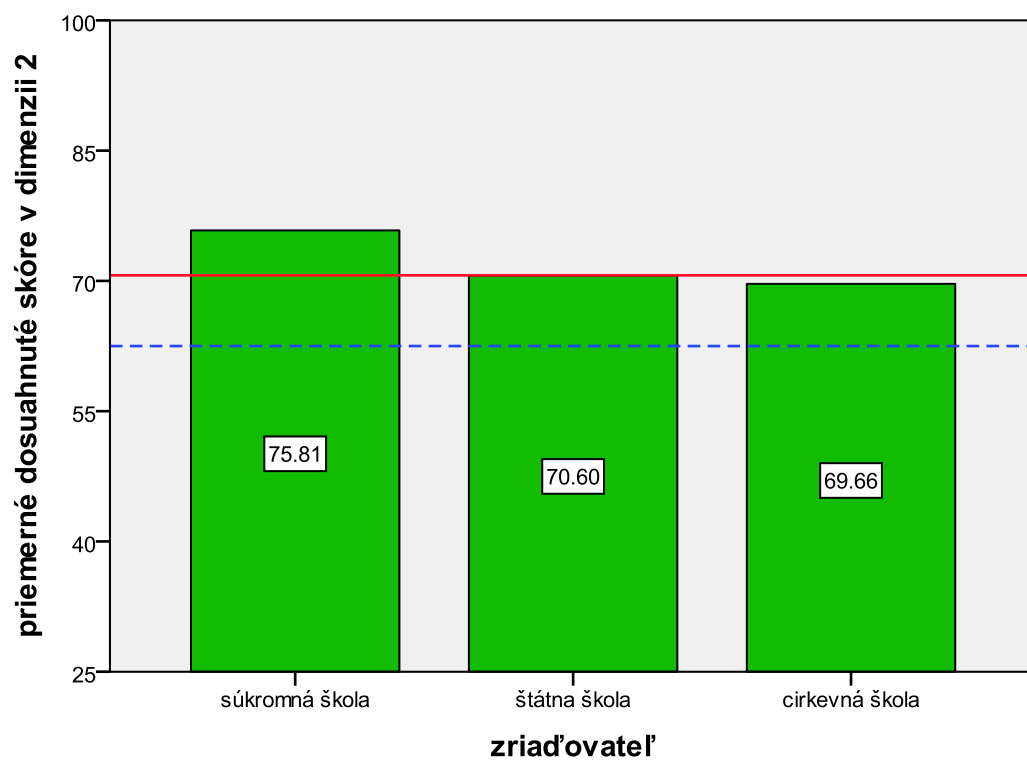
Tab. 21 b: Testová štatistika

	dimenzia_2
Chi-Square	18.685
Stupne voľnosti	2
Asymp. Sig.	.000

a. Kruskal Wallis Test

⁷ Červená čiara predstavuje priemerné dosiahnuté skóre v dimenzii 2 za všetky školy spolu (70,64) a modrá prerušovaná čiara znázorňuje prelom medzi pozitívnym a negatívnym hodnotením (62,5).

⁸ Na súkromných školách a cirkevných školách očakávame lepšiu klímu ako na štátnych, čo sa preukázalo, ale počet žiakov 54 voči 2436 pre definitívny rozsudok nestačí.

Obr. 15: Priemerné dosiahnuté skóre v jednotlivých školách podľa zriaďovateľa pre dimenziu 2

3.3.3 Činitele rozhodovania - Dimenzia 3

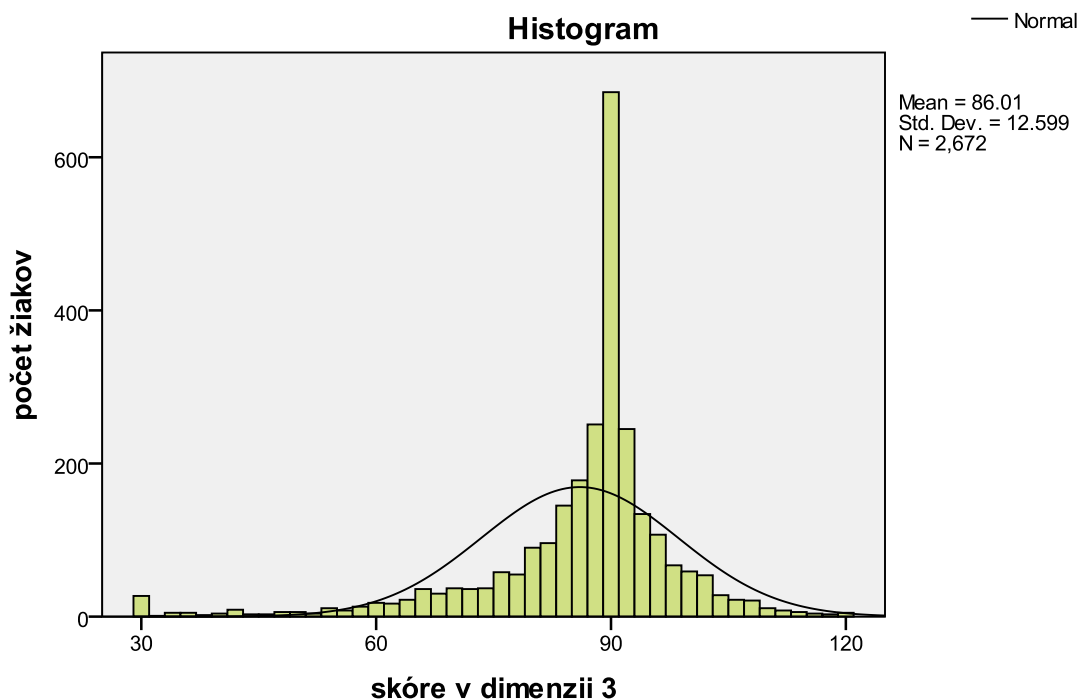
Dimenziu 3 - činitele rozhodovania - tvorí 6 oblastí, 30 položiek dotazníka. Činitele rozhodovania sú vymedzené nasledovne:

- 1. Schopnosť riešiť problémy:** dôležité je rozvíjať zručnosti, aby sa dosiahlo efektívne riešenie problémov. Existencia dobre rozvinutých postupov na identifikáciu problémov pre ich nachádzanie, pre ich vykonávanie a pre hodnotenie ich efektivity. Riešením problému je zlepšenie formovania školských cieľov, aby ciele boli jasne uvedené a pochopili ich žiaci, rodičia i učitelia. Ciele slúžia ako referenčné body pre rozhodovanie, organizovanie školských projektov zlepšenia. Žiaci, zamestnanci a administratíva by mali vytvárať osobné ciele súvisiace so školskou prácou.
- 2. Konflikty:** dôležité je identifikovať a pracovať s konfliktami spôsobom, ktorý uznáva, že konflikt je prirodzený, že k nemu dôjde u jednotlivca, medzi jednotlivcami i medzi skupinami. Konflikt nemusí byť problémom, ak to prispieva k rastu školy. V priaznivej klíme je v rozpore zbližiť sa pozitívnym spôsobom s pracovníkmi zapojenými do konfliktu a pomôcť im vyriešiť problém.
- 3. Efektívna komunikácia:** zlepšujú sa medziľudské vzťahy medzi triedami, študentmi a rodičmi. Dôraz sa kladie na aktívne počúvanie. (V štúdiách o efektívnych školách vedci zistili, že keď bola prítomná efektívna komunikácia medzi učiteľmi a riaditeľmi, učitelia boli spokojnejší so svojimi pracovnými vzťahmi a ich riaditeľ dával viac príležitostí zamestnancom vstupovať do rozhodovania).
- 4. Zodpovednosť:** existuje rovnováha medzi nezávislosťou a samostatným riadením. Vedenie je zodpovedné za dosahovanie dohodnutých cieľov. Zodpovednosťou oplývajú žiaci, zamestnanci a škola funguje ako právnická osoba. Existuje záujem žiakov, učiteľov a rodičov o zapojenie sa do rozhodovania. Tento záujem chápu ako príležitosť k zlepšeniu školy. Rozhodnutia sú založené na príslušných informáciách a rozhodovacie procesy sú všetkým jasne vymedzené a zrozumiteľné. Používa sa rad rozhodovacích modelov a celý proces je pravidelne kontrolovaný z hľadiska účinnosti a efektivity.
- 5. Efektívne stratégie vyučovania:** ciele pre výučbu a učenie sú jasne uvedené a je prítomná schopnosť prijať hodnotiacu spätnú väzbu od študentov a kolegov. Učitelia uznávajú študentov a meniace sa štýly učenia a taktiež používajú metódy, ktoré sú

kompatibilné s týmito štýlmi. Žiaci majú možnosť vybrať si z pestrej ponuky vzdelávacích aktivít.

6. Schopnosť plánovať pre budúcnosť: zahŕňa bezprostredné a dlhé plánovanie. Zamestnanci analyzujú všeobecný priebeh školského programu a plánujú žiaduce zmeny vo svojich programoch a službách. Zamestnanci používajú plánovanie zručností a podmienok tak, ako by chcela ich klientela.⁹

Dimenziu 3 sme skúmali na vzorke 2 672 žiakov. Histogram (Obr. 16 a Tab 22) ukazuje, že rozloženie nie je normálne, o čom svedčí aj Kolmogorov-Smirnov test normality ($KS(2672)=0,117$, $p=0.000$) (bližšie o normalite je popísané na str. 17). Z histogramu vidíme, že činitele rozhodovania boli negatívne hodnotené iba malým počtom žiakov (skóre nižšie ako 75 bodov).

Obr. 16: Histogram dosiahnutého skóre celej vzorky v dimenzii 3

⁹ Všetky spomínané oblasti hodnotili v našom dotazníku samotní žiaci na spolupracujúcich školách.

Tab. 22: Test normality dimenzie 3

	Kolmogorov-Smirnov ^a		
	Statistic	Stupne voľnosti	Sig.
dimenzia 3	.188	2672	.000

a. Lilliefors Significance Correction

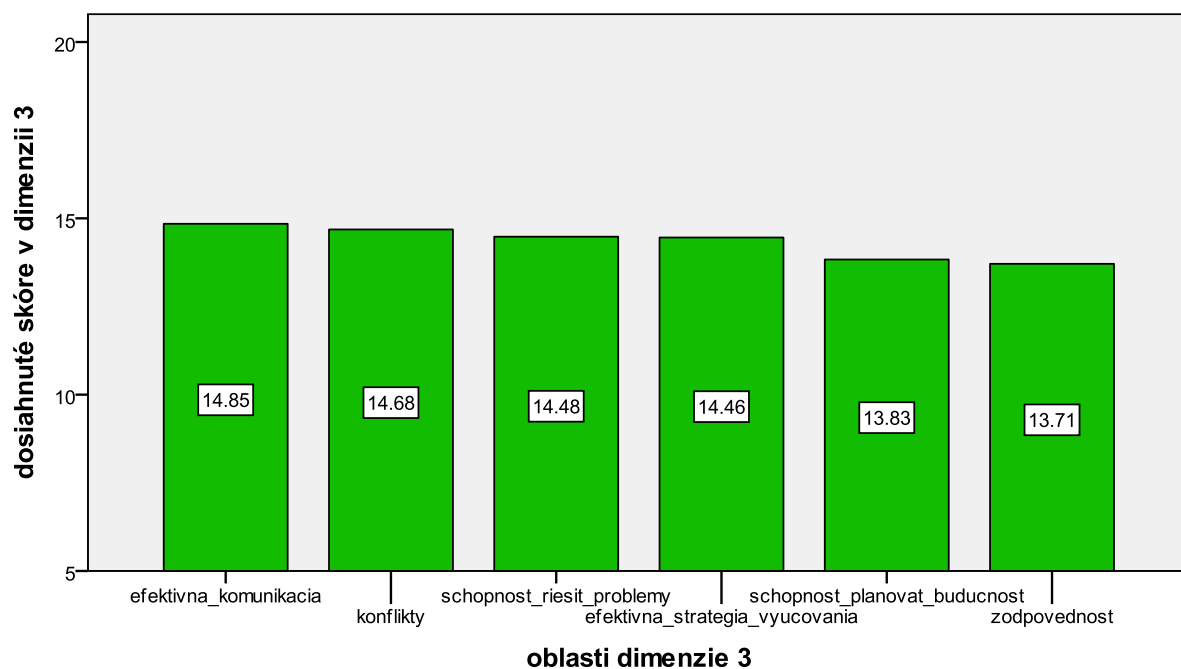
Tab. 23: Priemerné skóre za dimenziu 3

N	2672
Priemer	86.01

Žiaci hodnotili činitele rozhodovania skôr pozitívne, priemerné skóre tejto dimenzie predstavuje hodnotu 86,01 a nekleslo pod hodnotu 75 bodov, ktorá predstavuje prelom medzi pozitívnym a negatívnym hodnotením (Tab. 23).

V zmysle hodnotenia situácie „tak, ako to je“, je **najpozitívnejšie** žiakmi vnímaná oblasť „**efektívna komunikácia**“. Podľa žiakov v škole funguje bezproblémová komunikácia medzi učiteľmi a riaditeľom. Žiaci majú pocit, že učitelia sú skôr priateľskí a sú otvorení k diskusii. Riaditeľa vnímajú skôr ako otvoreného a úprimného. Žiaci označili učiteľov ako nápomocných. Podľa žiakov na škole prebieha komunikácia všetkými smermi (starší učitelia s mladšími, žiaci a rodičia medzi sebou a pod.). Táto komunikácia je dobrá (Obr. 17).

Najväčšie nedostatky vnímajú žiaci v oblasti „**zodpovednosť**“, znamená to, že pri hodnotení vzdelávacieho programu sa podľa žiakov učitelia podieľajú učitelia, rodičia a žiaci len občas. Odchýlka od vzdelávacieho programu školy (a dohoda o odchýlke medzi žiakmi a učiteľmi) je možná len niekedy. Riaditeľ síce podporuje experimentálne vyučovanie, no podľa žiakov nie vždy to tak je. Žiaci hodnotia svoj vplyv na školské rozhodnutia, ktoré sa ich priamo dotýkajú, len ako slabý (Obr. 17).

Obr. 17: Oblasť dimenzie 3

Tab. 24: Početnosti podľa pohlavia v dimenzii 3

Pohlavie	dimenzia 3
	Priemer
Chlapci	85
Dievčatá	87

Mann-Whitney-U test (Tab. 25 a, Tab. 25 b) ukázal signifikantný rozdiel medzi hodnotením chlapcov a dievčat, $U(2672) = 818264.000$, $p = 0,000$. Podľa pohlavia sa ukázalo, že chlapci boli pri hodnotení činiteľov rozhodovania kritickejší ako dievčatá.

Tab. 25 a: Mann-Whitney U-test podľa pohlavia

Pohlavie	N	Priemerné poradie	Súčet hodnôt
Chlapci	1338	1281.06	1714055.00
Dievčatá	1334	1392.11	1857073.00
Spolu	2672		

Tab. 25 b: Testová štatistika

	dimenzia 3
Mann-Whitney U	818264.000
Wilcoxon W	1714055.000
Z	-3.743
Asymp. Sig. (2-tailed)	.000

Kruskal Wallisov H test (*Tab. 26 a, Tab. 26 b*) ukázal štatisticky významný rozdiel medzi jednotlivými kraji, $H(7)=47,486$, $p=0,000$. Najpozitívnejšie hodnotili činitele rozhodovania žiaci spolupracujúcich škôl v Žilinskom kraji a najmenej pozitívne žiaci v Bratislavskom kraji (*Obr. 18*).

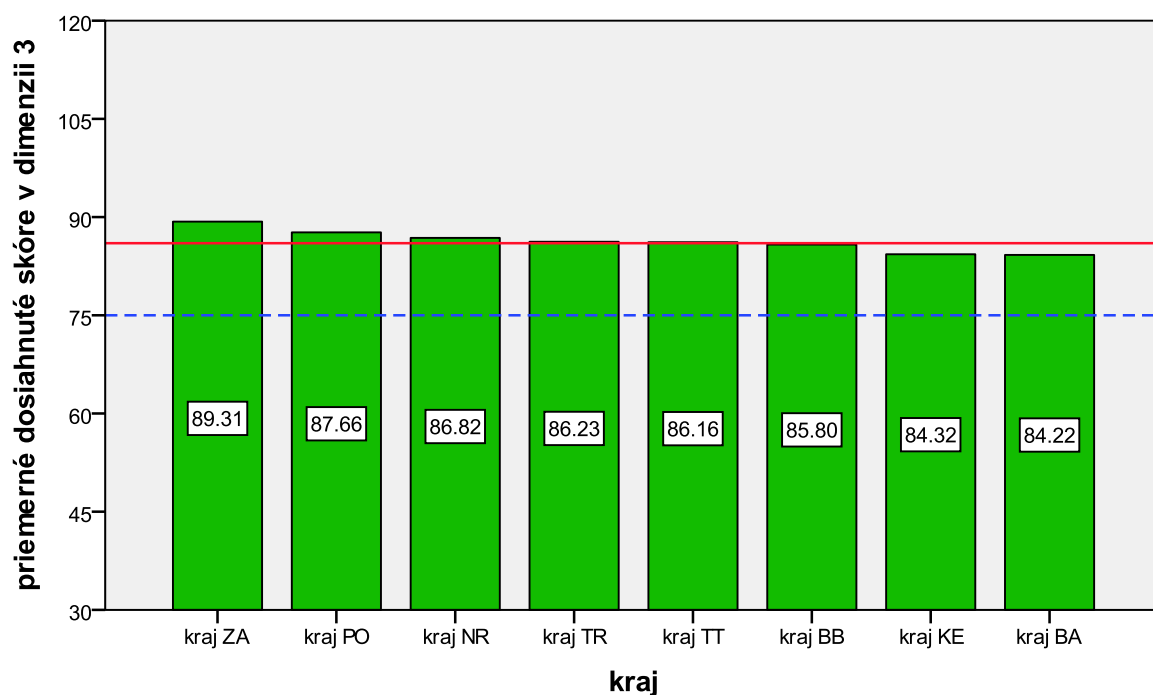
Tab. 26 a: Porovnanie hodnotenia dimenzie 3 medzi jednotlivými kraji

kraj	N	Priemerné poradie
BA	297	1186.65
TT	268	1331.24
TR	314	1350.41
NR	179	1318.29
ZA	308	1548.36
BB	238	1294.34
PO	335	1446.12
KE	733	1272.20
Spolu	2672	

Tab. 26 b: Testová štatistika^a

	dimenzia 3
Chi-Square	47.786
Stupne voľnosti	7
Asymp. Sig.	.000

a. Kruskal Wallis Test

Obr. 18: Priemerné dosiahnuté skóre v jednotlivých krajoch pre dimenziu 3¹⁰

Porovnanie gymnázií a ostatných stredných škôl (Tab. 27 a, Tab. 27 b, Obr. 19) neukázalo štatisticky významný rozdiel $U(2672) = 873272.000$, $p = 0,344$. Činitele rozhodovania hodnotili žiaci gymnázií a ostatných stredných škôl približne rovnako.

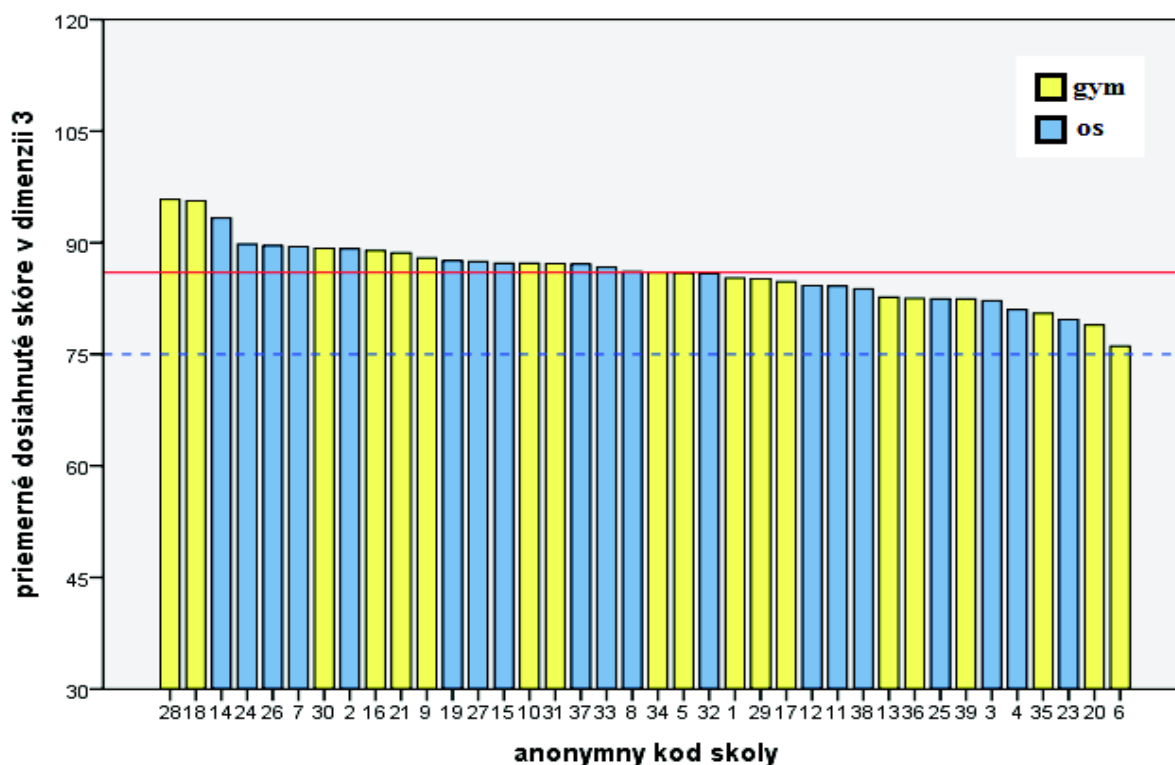
Tab. 27 a: Mann-Whitney U-test podľa typu školy

typ školy	N	Priemerné poradie	Súčet hodnôt
gymnázium	1307	1350.85	1765561.00
stredná odborná škola	1365	1322.76	1805567.00
Spolu	2672		

Tab. 27 b: Testová štatistika

	dimenzia 3
Mann-Whitney U	873272.000
Wilcoxon W	1805567.000
Z	-.947
Asymp. Sig. (2-tailed)	.344

¹⁰ Červená čiara predstavuje priemerné dosiahnuté skóre v dimenzii 2 za všetky školy spolu (86.01). a modrá prerušovaná čiara znázorňuje prelom medzi pozitívnym a negatívnym hodnotením (75).

Obr. 19: Zobrazenie dosiahnutého priemerného skóre pre jednotlivé typy škôl¹¹

Medzi jednotlivými typmi škôl v závislosti od zriaďovateľa (Tab. 28 a, Tab. 28 b, Obr. 20) sa prejavili v hodnotení významné rozdiely $H(2)=8,690$, $p=0,013$. Najpozitívnejšie hodnotili činitele rozhodovania súkromné školy a najmenej pozitívne štátne školy¹².

Tab. 28 a: Porovnanie hodnotenia dimenzie 3 podľa jednotlivých zriaďovateľov

zriaďovateľ	N	Priemerné poradie
štátna škola	2436	1328.84
súkromná škola	54	1638.88
cirkevná škola	182	1349.31
Spolu	2672	

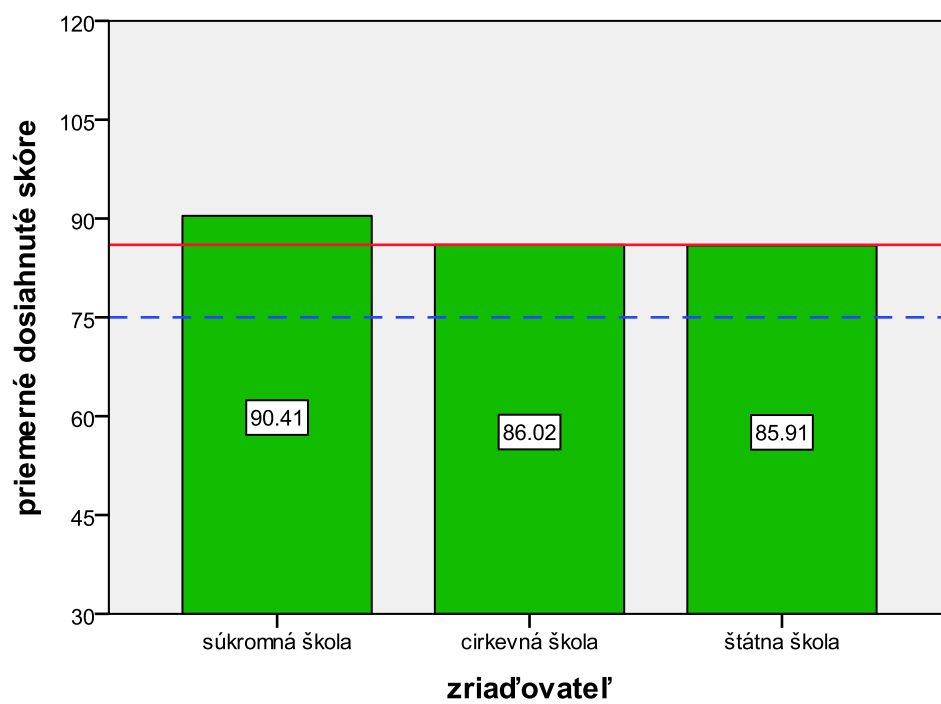
Tab. 28 b: Testová štatistika

	dimenzia_3
Chi-Square	8.690
Stupne voľnosti	2
Asymp. Sig.	.013

a. Kruskal Wallis Test

¹¹ Červená čiara predstavuje priemerné dosiahnuté skóre v dimenzii 2 za všetky školy spolu (86.01) a modrá prerušovaná čiara znázorňuje prelom medzi pozitívnym a negatívnym hodnotením (75).

¹² Na súkromných školách a cirkevných školách očakávame lepšiu klímu ako na štátnych, čo sa preukázalo, ale počet žiakov 54 voči 2436 pre definitívny rozsudok nestačí.

Obr. 20: Priemerné dosiahnuté skóre v jednotlivých školách podľa zriaďovateľa pre dimenziu 3

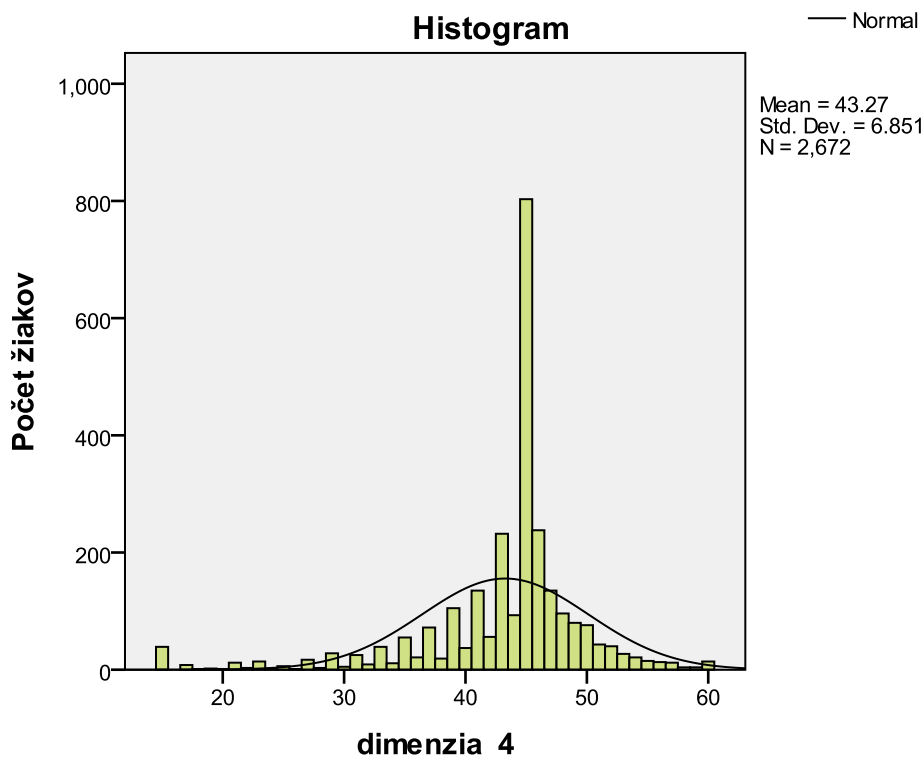
3.3.4 Materiálne činitele - Dimenzia 4

Dimenziu 4 - materiálne činitele - tvoria 3 oblasti, 15 položiek v dotazníku. Materiálne činitele sú vymedzené nasledovne:

- 1. Materiálne zaistenie:** očakávajú sa primerané zdroje, ktoré podporujú schopnosti študentov. Sú to: inštruktážno-materiálne centrá a knižnice, laboratóriá, vhodný nábytok, učebnice a ďalšie učebné materiály a spotrebný materiál.
- 2. Podporný systém:** ide o podporný a efektívny logistický systém, ktorý pomáha ľuďom dosiahnuť školské ciele a zvyšuje morálku. Tu žiaci hodnotia, či zavedené postupy umožňujú zamestnancom školy rýchlo a komfortne získať potrebné materiály. Systém poskytuje kvalitné služby v takých oblastiach, ako sú študentské plánovanie, ktoré neobmedzuje osobnú slobodu a zahŕňa sekretárske služby, nákup, rozpočtovanie a účtovníctvo. Všetci zamestnanci vedia, čo sa môže a čo sa nemôže očakávať z logistického systému školy.
- 3. Vhodné zázemie školy:** vhodnosť školského zariadenia, ktoré je možné upraviť, ak program (školský proces) potrebuje zmenu. Vzhľad budovy je atraktívny z hľadiska farby, rozmiestnenie nábytku s vhodnosťou zobrazenia študentských prác.¹³

Dimenziu 4 sme skúmali na vzorke 2672 žiakov. Histogram (*Obr. 21 a Tab. 29*) ukazuje, že rozloženie nie je normálne, o čom svedčí aj Kolmogorov-Smirnov test normality ($KS(2672)=0,117$, $p=0.000$), (bližší popis normality - str. 17). Z histogramu vidíme, že materiálne činitele boli negatívne hodnotené iba malým počtom žiakov (skóre nižšie ako 37,5 bodov).

¹³ Všetky spomínané oblasti hodnotili v našom dotazníku samotní žiaci na spolupracujúcich školách.

Obr. 21: Histogram dosiahnutého skóre celej vzorky v dimenzii 4

Tab. 29: Test normality dimenzie 4

	Kolmogorov-Smirnov ^a		
	Statistic	Stupne voľnosti	Sig.
dimenzia 4	.212	2672	.000

a. Lilliefors Significance Correction

Tab. 30: Priemerné skóre za dimenziu 4

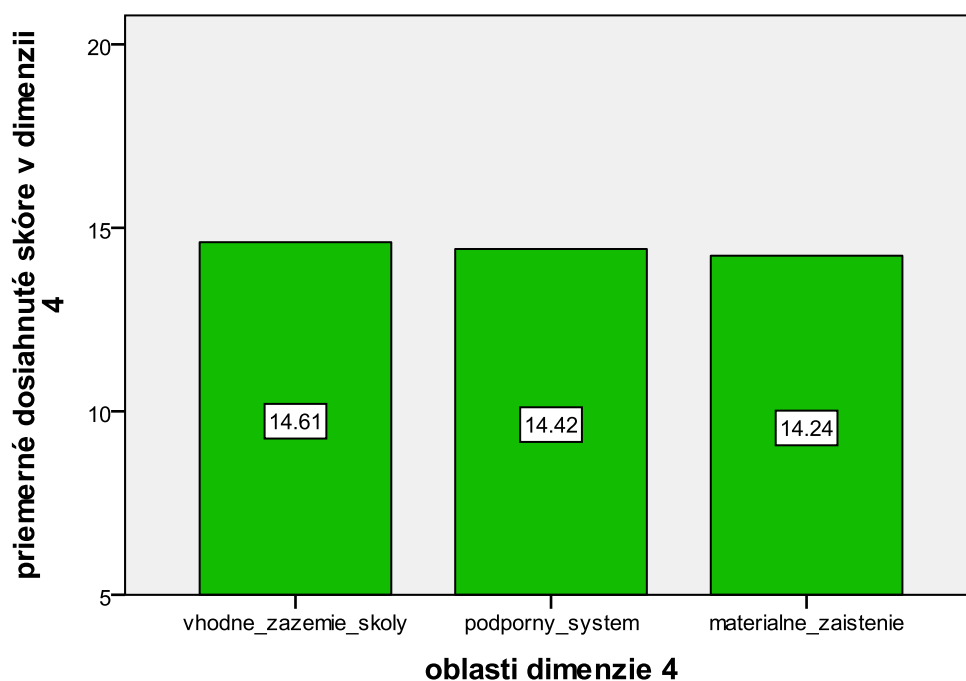
N	2672
Priemer	43.27

Žiaci hodnotili dimenziu 4 skôr pozitívne. Priemerné dosiahnuté skóre tejto dimenzie predstavuje hodnotu 43,27 a teda nekleslo pod hodnotu 37,5 – hranica medzi pozitívnym a negatívnym hodnotením (Tab. 30).

V zmysle hodnotenia situácie „tak, ako to je“, je **najpozitívnejšie** žiakmi vnímaná oblasť „**vhodné zázemie školy**“. Pre žiakov je pobyt v budove školy príjemný, pretože je dostatočne čistá, udržiavaná a je v dobrom stave. Žiaci uviedli, že na škole je dostatok miesta pre fyzické a rekreačné aktivity. Podľa žiakov priestory a usporiadanie školy sú vhodné pre

ich vzdelávací program. Žiaci sú hrdí na školské vybavenie, neničia ho a je ešte v dobrom stave. Budova školy a jej okolie sa žiakom páči a následne prispievajú k udržiavaniu atraktívneho vzhľadu školy (Obr. 22).

Materiálne zaistenie – žiaci zhodnotili, že administratívni zamestnanci a iní nepedagogickí pracovníci pracujú v ich prospech len občas. Ďalej uviedli, že vzdelávacie materiály a učebnice by mohli byť vybrané pre ich vzdelávací program aj vhodnejšie. Žiaci sa pri hodnotení používaných materiálov priklonili k negatívnejšej forme a uviedli, že v učebných materiáloch sú použité skôr zastaralejšie poznatky. Exkurzie, vzdelávacie výlety, výmenné pobyty a pod. sú síce na škole prítomné, ale len niekedy. Prania a názory žiakov ohľadne učebníc a učebných materiálov sa síce vypočuté, ale nie sú vždy rešpektované (Obr. 22).

Obr. 22: Oblasti dimenzie 4

Tab. 31: Početnosti podľa pohlavia v dimenzii 4

Pohlavie	dimenzia 4
	Priemer
Chlapci	43
Dievčatá	44

Mann-Whitneyho U test (*Tab. 32 a, Tab. 32 b*) ukázal štatisticky významný rozdiel medzi hodnotením chlapcov a dievčat, $U(2672) = 820904.500$, $p = 0,000$. Podľa pohlavia sa ukázalo, že chlapci boli pri hodnotení materiálnych činiteľov kritickejší ako dievčatá.

Tab. 32 a: Mann-Whitney U-test podľa pohlavia

Pohlavie	N	Priemerné poradie	Súčet hodnôt
Chlapci	1338	1283.03	1716695.50
Dievčatá	1334	1390.13	1854432.50
Spolu	2672		

Tab. 32 b: Testová štatistika

	dimenzia 4
Mann-Whitney U	820904.500
Wilcoxon W	1716695.500
Z	-3.641
Asymp. Sig. (2-tailed)	.000

Kruskal Wallisov H test (*Tab. 33 a, Tab. 33 b*) ukázal štatisticky významný rozdiel medzi jednotlivými krajinami, $H(7)=38,939$, $p=0,000$. Materiálne činitele hodnotili najpozitívnejšie žiaci spolupracujúcich škôl v Žilinskom kraji a najmenej pozitívne žiaci v Košickom kraji (*Obr. 23*).

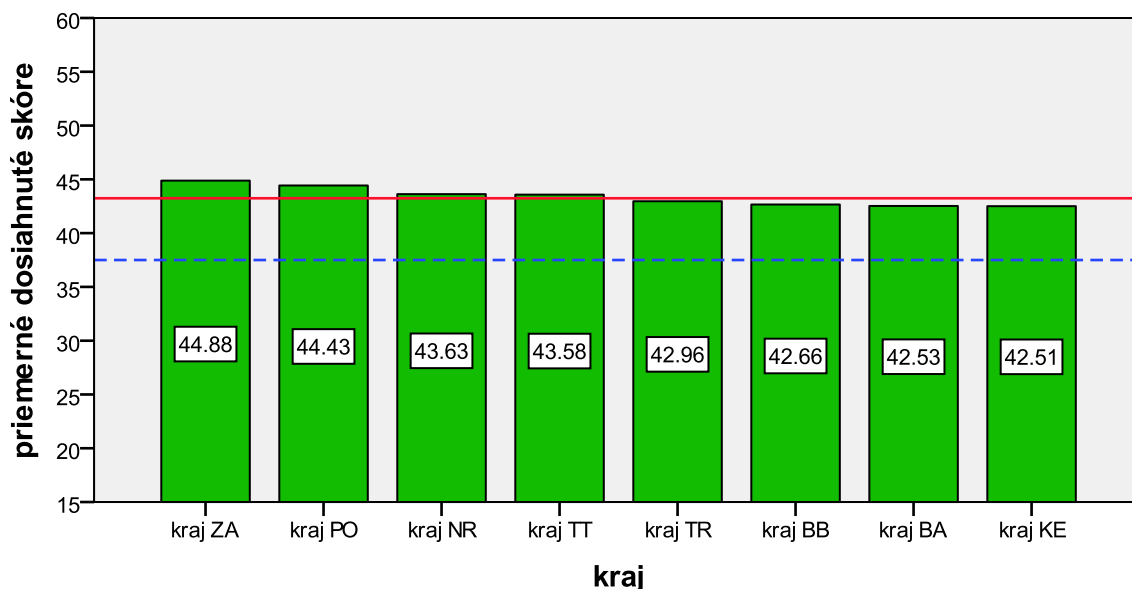
Tab. 33 a: Porovnanie hodnotenia dimenzie 4 medzi jednotlivými krajinami

kraj	N	Priemerné poradie
BA	297	1225.48
TT	268	1382.13
TR	314	1251.82
NR	179	1328.93
ZA	308	1508.06
BB	238	1292.44
PO	335	1457.46
KE	733	1289.86
Spolu	2672	

Tab. 33 b: Testová štatistika

	dimenzia 4
Chi-Square	38.939
Stupne voľnosti	7
Asymp. Sig.	.000

a. Kruskal Wallis Test

Obr. 23: Priemerné dosiahnuté skóre v jednotlivých krajoch pre dimenziu 4¹⁴

Porovnanie gymnázií a iných typov škôl (*Tab. 34 a*, *Tab. 34 b*, *Obr. 24*) neukázalo štatisticky významný rozdiel $U(2672) = 877100.500$, $p = 0,447$. Materiálne činitele hodnotia žiaci gymnázií a žiaci ostatných stredných škôl rovnako.

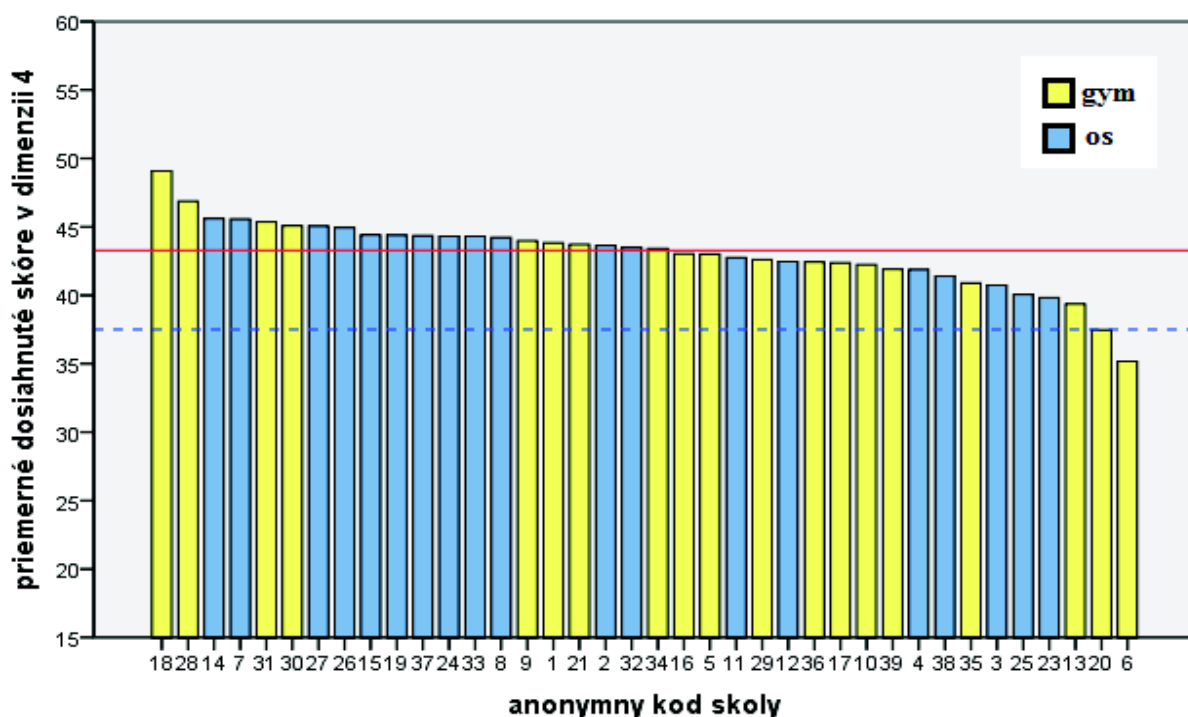
Tab. 34 a: Mann-Whitney U-test podľa typu školy

typ školy	N	Priemerné poradie	Súčet hodnôt
gymnázium	1307	1325.08	1731878.50
stredná odborná škola	1365	1347.44	1839249.50
Spolu	2672		

¹⁴ Červená čiara predstavuje priemerné dosiahnuté skóre v dimenzii 4 za všetky školy spolu (43,27) a modrá prerušovaná čiara znázorňuje prelom medzi pozitívnym a negatívnym hodnotením (37,5).

Tab. 34 b: Testová štatistika

	dimenzia 4
Mann-Whitney U	877100.500
Wilcoxon W	1731878.500
Z	-.760
Asymp. Sig. (2-tailed)	.447

Obr. 24: Zobrazenie dosiahnutého priemerného skóre pre jednotlivé typy škôl¹⁵

Medzi jednotlivými typmi škôl v závislosti od zriaďovateľa (Tab. 35 a, Tab. 35b, Obr. 25) sa prejavili v hodnotení štatisticky významné rozdiely $H(2)=9,656$, $p=0,008$. Materiálne činitele hodnotili najpozitívnejšie súkromné školy a najmenej pozitívne cirkevné školy¹⁶.

Tab. 35 a: Porovnanie hodnotenia dimenzie 4 podľa jednotlivých zriaďovateľov

zriaďovateľ	N	Priemerné poradie
štátna škola	2436	1344.48
súkromná škola	54	1487.91
cirkevná škola	182	1184.81
Spolu	2672	

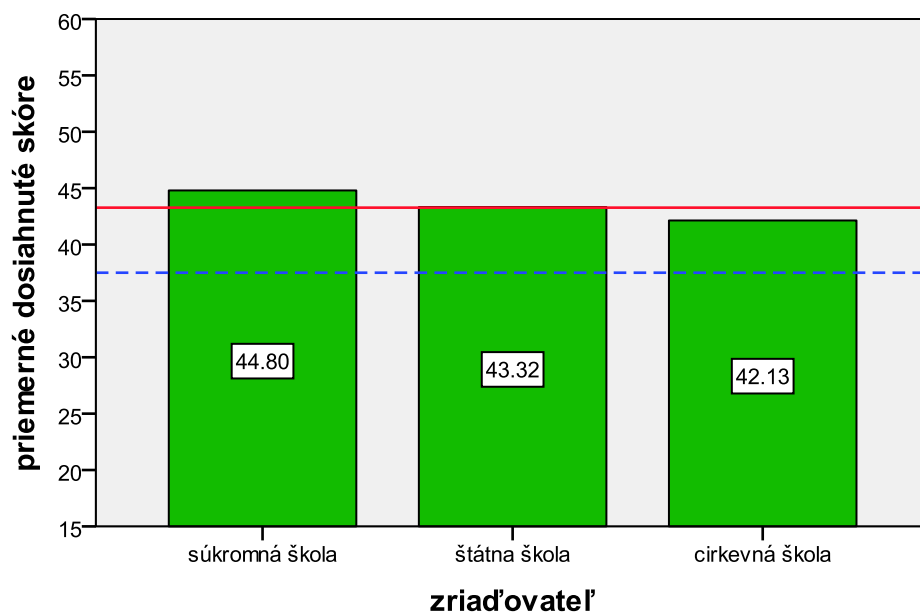
¹⁵ Červená čiara predstavuje priemerné dosiahnuté skóre v dimenzii 4 za všetky školy spolu (43,27) a modrá prerušovaná čiara znázorňuje prelom medzi pozitívnym a negatívnym hodnotením (37,5).

¹⁶ Na súkromných školách a cirkevných školách očakávame lepšiu klímu ako na štátnych, čo sa preukázalo, ale počet žiakov 54 voči 2436 pre definitívny rozsudok nestačí.

Tab. 35 b: Testová štatistika^a

	dimenzia 4
Chi-Square	9.656
Stupne voľnosti	2
Asymp. Sig.	.008

a. Kruskal Wallis Test

Obr. 25: Priemerné dosiahnuté skóre v jednotlivých školách podľa zriaďovateľa pre dimenziu 4

4. Klíma školy

4.1 Profil klímy školy

Reliabilita dotazníka Klímy školy dosiahla hodnotu 0,935 (Tab.36), môžeme teda hovoriť o jeho vysokej použiteľnosti. Reliabilita jednotlivých oblastí klímy školy neklesla pod 0,928, takže jednotlivé oblasti dotazníka Klímy školy majú taktiež vysokú použiteľnosť (Tab.37).

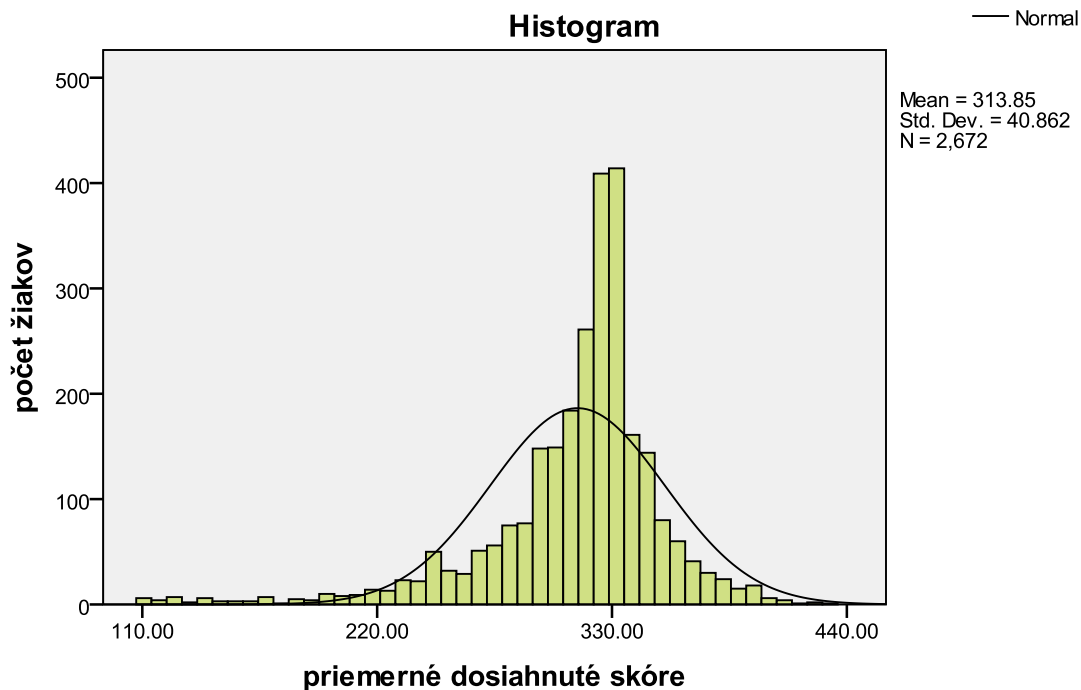
Tab. 36: Reliabilita dotazníka klímy školy

Cronbachovo Alpha	Počet (N) položiek
.935	26

Tab. 37: Cronbachovo Alpha pre jednotlivé oblasti klímy školy

	Cronbachovo Alpha
dimenzia 1	0,941
dimenzia 2	0,928
dimenzia 3	0,932
dimenzia 4	0,928

Klímu školy sme skúmali na vzorke 2 672 žiakov. Histogram (Obr.26 a Tab.38) ukazuje, že rozloženie nie je normálne, o čom nám svedčí aj Kolmogorov-Smirnov test normality ($KS(2672)=0,117$, $p=0.000$), (bližšie je o normalite - str. 17). Z histogramu vidíme, že klíma školy bola negatívne hodnotená iba malým počtom žiakov (skóre nižšie ako 275 bodov).

Obr. 26: Histogram dosiahnutého celkového skóre klímy školy celej vzorky

Tab. 38: Test normality skóre klímy školy

	Kolmogorov-Smirnov ^a		
	Statistic	Stupne voľnosti	Sig.
celkove skore pre vsetky školy	.140	2672	.000

a. Lilliefors Significance Correction

Klíma školy opisuje školu ako celok so všetkým, čo k nej patrí. Klíma všetkých škôl sa ukázala ako pozitívna, jej priemerné skóre predstavuje hodnotu 113,92. Žiadna zo spolupracujúcich škôl neklesla pod hodnotu 275 bodov, ktorá predstavuje prelom medzi pozitívnou a negatívnou klímou (Tab. 39).

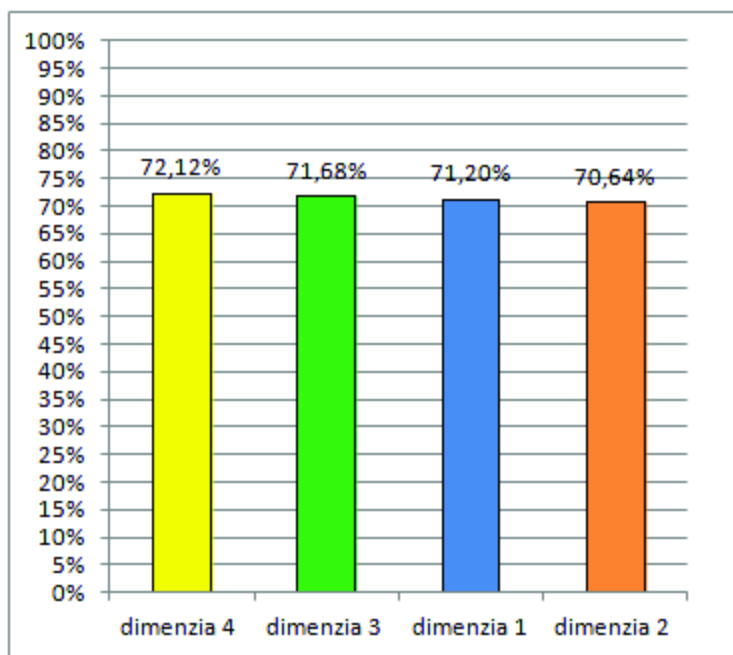
Tab. 39: Priemerné skóre klímy školy pre všetky školy

celkové skóre pre všetky školy	
N	2672
Priemer	313.8473

Ďalej vidíme (Obr. 27, Obr. 28) alternatívy grafických výstupov, ktoré môžeme dodávať adresne škole, prostredníctvom školského psychológa v záujme napomôť sebazpoznaniu a vyhľadávaniu slabých a silných stránok života školy. Takýmto spôsobom si škola môže do SWOT-analýzy zakomponovať exaktne parametre a plánovať udržiavanie dobrého stavu a zlepšenie nedostatkov.

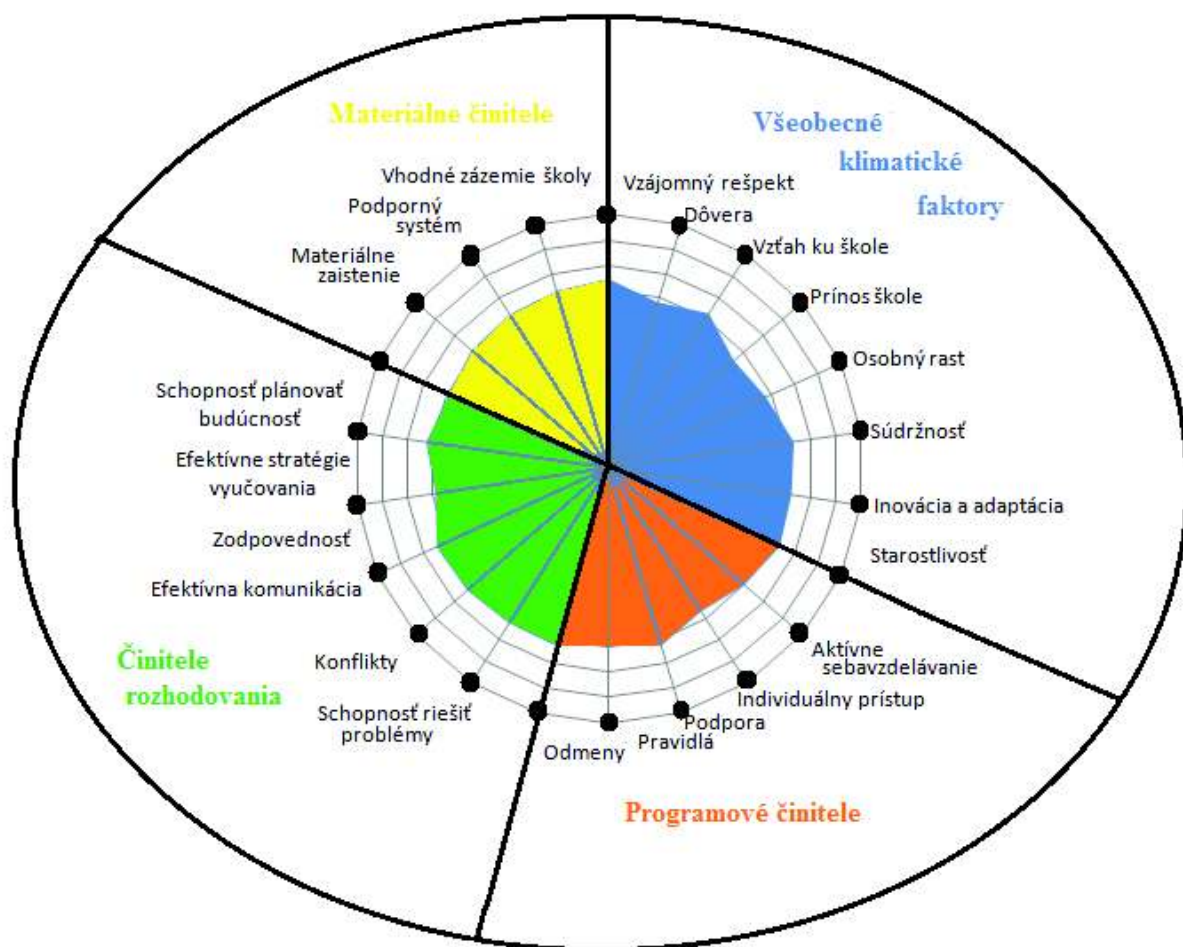
V zmysle hodnotenia situácie „tak, ako to je“, je **najpozitívnejšie** žiakmi vnímaná oblasť „**vzájomný rešpekt**“, najväčšie nedostatky vnímajú žiaci v oblasti „**prínos škole**“¹⁷ (Obr. 28, Obr. 29).

Pri pohľade na štyri skúmané dimenzie bola najlepšie hodnotená „*dimenzia 4 - materiálne činitele*“, ktorá dosiahla 72,12 %. Naopak najnegatívnejšie, najhoršie bola hodnotená „*dimenzia 2 - činitele rozhodovania*“, ktorá dosiahla len 70,64 % (Obr. 27 a Obr. 28).

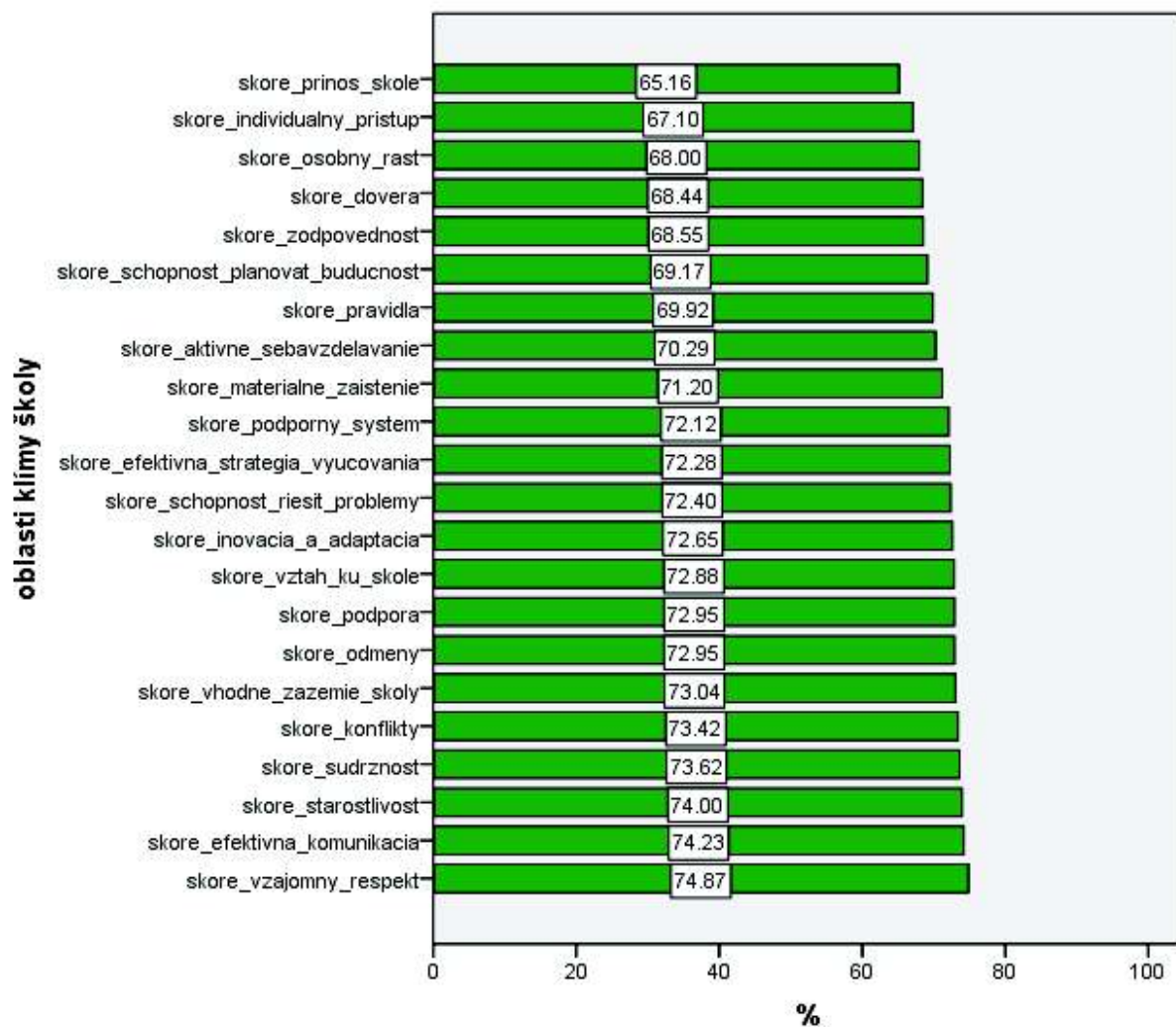

Obr. 27: Štyri Dimenzie klímy školy

¹⁷ Bližší popis spomínaných oblastí sa nachádza v kapitole číslo 3 – podkapitola 3.3.1 – všeobecné klimatické faktory.

Obr. 28: Mapa klímy školy

Obr. 29: Oblasti klímy školy

4.2 Klíma školy a pohlavie

Tab. 40: Početnosti a priemer klímy školy podľa pohlavia

Pohlavie	Počet	Priemer
Chlapci	1338	310.35
Dievčatá	1334	317.36
Spolu	2672	313,85

Mann-Whitneyho U test (*Tab.41a*, *Tab.41b*) ukázal štatisticky významný rozdiel medzi hodnotením klímy školy chlapcov a dievčat, $U(2672) = 814505.000$, $p = 0,000$. Podľa pohlavia sa ukázalo, že chlapci boli pri hodnotení klímy školy kritickejší ako dievčatá.

Tab. 41 a: Mann-Whitney U-test pre zistenie rozdielu v hodnotení klímy školy podľa pohlavia

	Pohlavie	N	Priemerné poradie	Súčet hodnôt
celkové skóre pre všetky školy	Chlapci	1338	1278.25	1710296.00
	Dievčatá	1334	1394.93	1860832.00
	Spolu	2672		

Tab. 41 b: Testová štatistika

	celkové skóre pre všetky školy
Mann-Whitney U	814505.000
Wilcoxon W	1710296.000
Z	-3.909
Asymp. Sig. (2-tailed)	.000

4.3 Klíma školy a kraj

Kruskal Wallisov H test (*Tab.42a*, *Tab.42b*) ukázal štatisticky významný rozdiel medzi jednotlivými krajinami, $H(7) = 57,014$, $p = 0,000$. Najpozitívnejšie klímu školy hodnotili žiaci zo Žilinského kraja a najmenej pozitívne žiaci z Bratislavského kraja (*Obr. 30*).

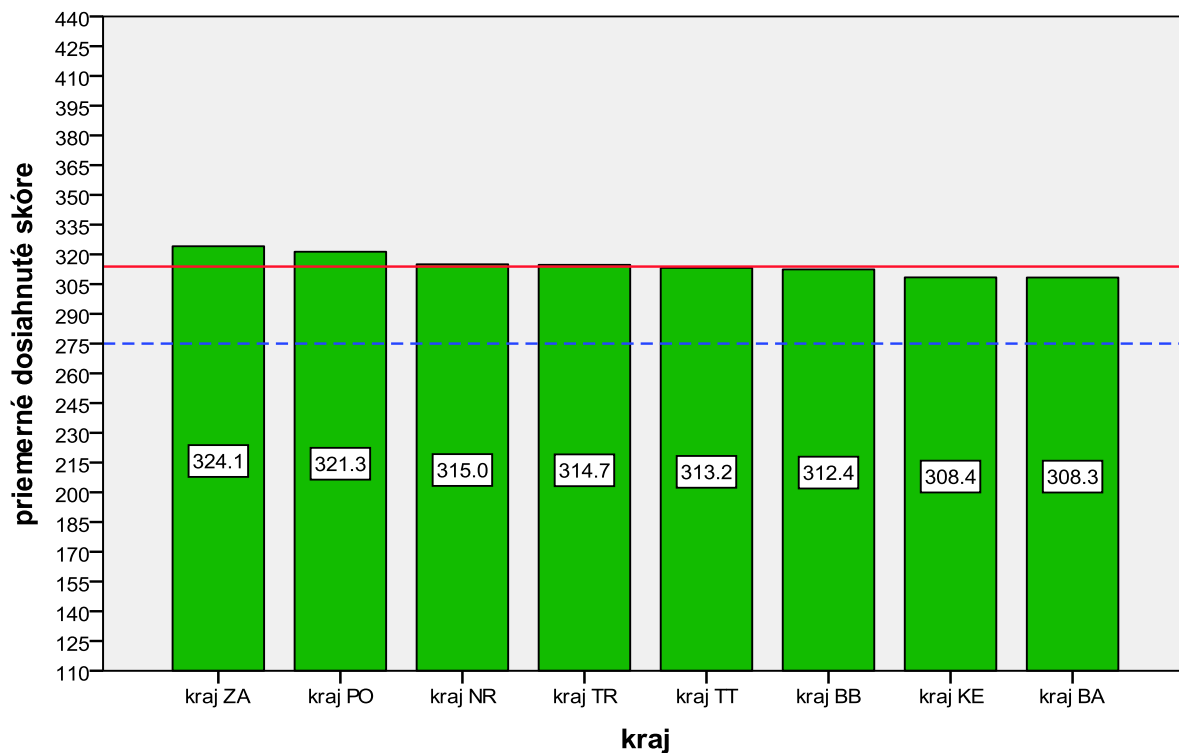
Tab. 42 a: Zistenie rozdielu hodnotenia klímy školy medzi jednotlivými krajmami

	kraj	N	Priemerné poradie
Skóre klímy školy	BA	297	1176.88
	TT	268	1311.44
	TR	314	1340.02
	NR	179	1295.93
	ZA	308	1536.14
	BB	238	1314.06
	PO	335	1506.55
	KE	733	1264.42
	Spolu	2672	

Tab. 42 b: Testová štatistika^a

	celkové skóre pre všetky školy
Chi-Square	57.014
Stupne voľnosti	7
Asymp. Sig.	.000

a. Kruskal Wallis Test

Obr. 30: Dosiahnuté skóre klímy školy v jednotlivých krajocho¹⁸

¹⁸ Červená čiara predstavuje priemerné dosiahnuté skóre klímy školy za všetky školy spolu (313,85) a modrá prerušovaná čiara znázorňuje prelom medzi pozitívnym a negatívnym hodnotením klímy školy (275).

4.4 Klíma školy a typ školy

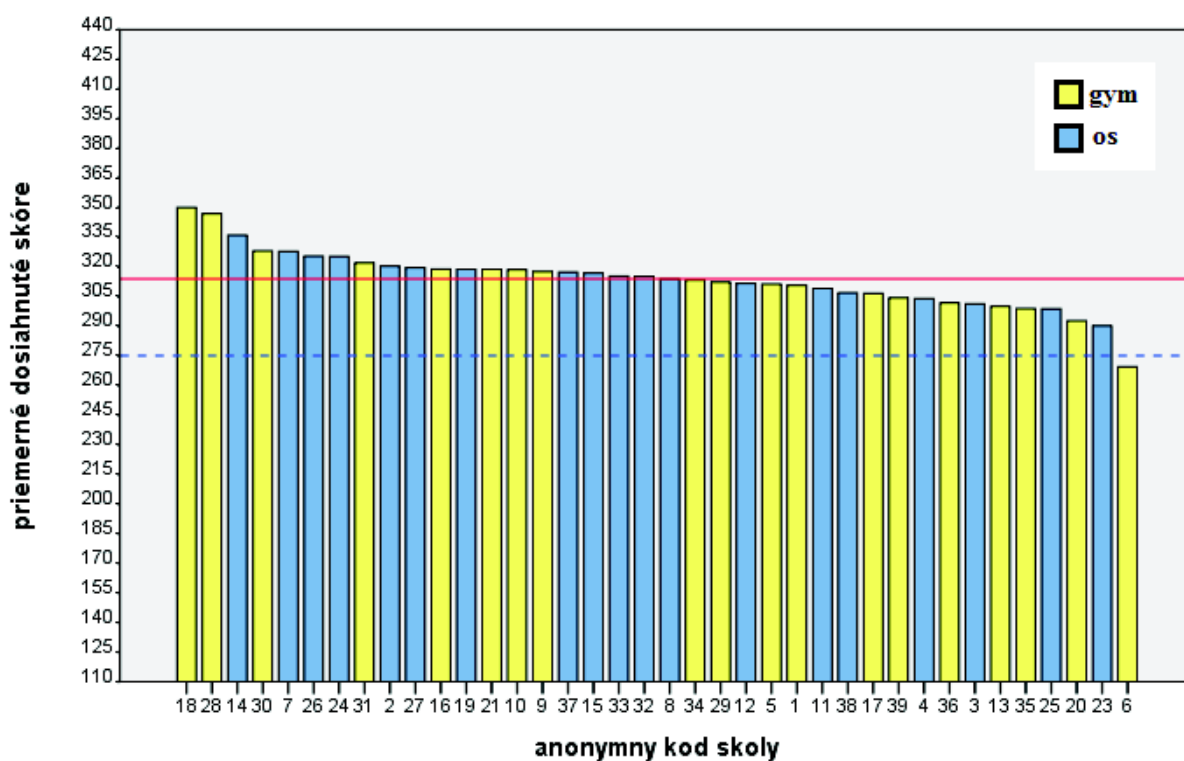
Porovnanie gymnázií a stredných odborných škôl (Tab.43a, Tab.43b, Obr.31) neukázalo štatisticky významný rozdiel $U(2672) = 884053.500$, $p = 0,023$. Žiaci gymnázií hodnotia klímu svojich škôl rovnako ako žiaci stredných odborných škôl.

Tab. 43 a: Mann-Whitney U-test podľa typu školy

	typ školy	N	Priemerné poradie	Súčet hodnôt
Skóre klímy školy	gymnázium	1307	1342.60	1754779.50
	stredná odborná škola	1365	1330.66	1816348.50
	Spolu	2672		

Tab. 43 b: Testová štatistika

	Skóre klímy školy
Mann-Whitney U	884053.500
Wilcoxon W	1816348.500
Z	-.400
Asymp. Sig. (2-tailed)	.689

Obr. 31: Zobrazenie dosiahnutého priemerného skóre pre jednotlivé typy školy¹⁹

¹⁹ Červená čiara na obrázku predstavuje priemerné dosiahnuté skóre klímy školy za všetky školy spolu (313,85) a modrá prerusovaná čiara znázorňuje prelom medzi pozitívnym a negatívnym hodnotením klímy školy (275).

4.5 Klíma školy a zriaďovateľ

Medzi jednotlivými typmi škôl v závislosti od zriaďovateľa (Tab.44a, Tab.44b, Obr.32) sa v hodnotení prejavili štatisticky významné rozdiely; $H(2)=8,118$, $p=0,017$. Najpozitívnejšie hodnotili klímu školy súkromné školy²⁰.

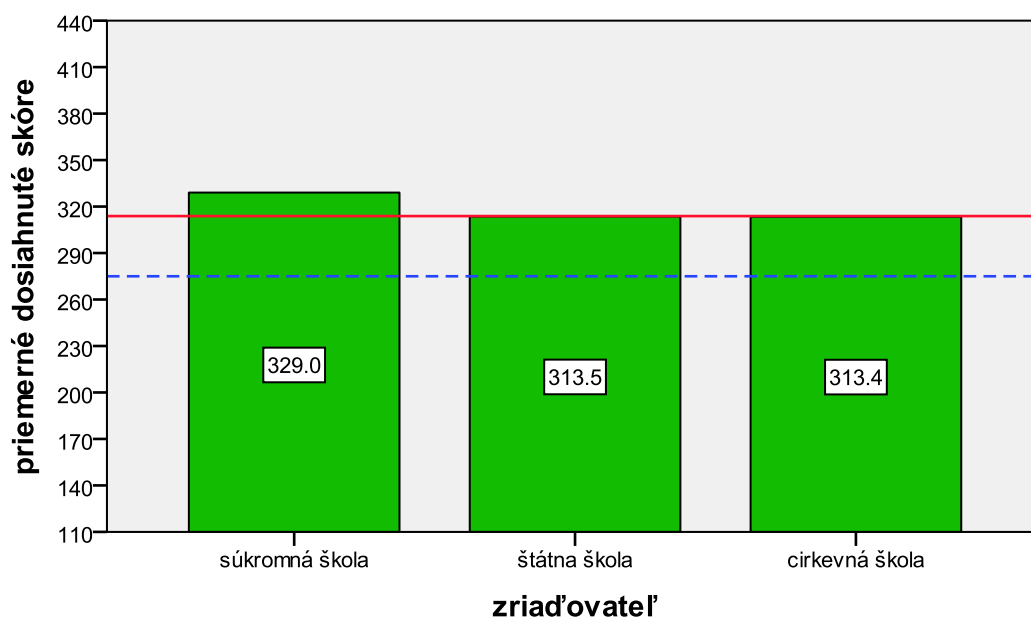
Tab. 44 a: Porovnanie hodnotenia dimenzie 1 podľa jednotlivých zriaďovateľov

	Zriaďovateľ	N	Priemerné poradie
Skóre klímy školy	štátna škola	2436	1328.65
	súkromná škola	54	1628.97
	cirkevná škola	182	1354.82
	Spolu	2672	

Tab. 44 b: Testová štatistika

	Skóre klímy školy
Chi-Square	8.118
Stupne voľnosti	2
Asymp. Sig.	.017

a. Kruskal Wallis Test

Obr 32: Dosiahnuté skóre klímy školy v jednotlivých školách podľa zriaďovateľa

²⁰ Na súkromných školách a cirkevných školách očakávame lepšiu klímu ako na štátnych, čo sa preukázalo, ale počet žiakov 54 voči 2436 pre definitívny rozsudok nestačí.

4.6 Interkorelácie medzi oblast'ami klímy školy

Medzi oblast'ami dotazníka Klímy školy sa prejavila silná štatistická signifikancia u všetkých oblastí a predovšetkým stredná vecná signifikancia.

Najsilnejšie korelácie dosiahli oblasti: materiálne zaistenie a podporný systém $r = 0,541$, schopnosť riešiť problémy a konflikty $r = 0,523$, konflikty a efektívna komunikácia $r = 0,516$.

Najslabšia korelácia sa prejavila medzi oblast'ami vzájomný rešpekt a individuálny prístup $r = 0,166$ (*Tab. 45*).

Tab. 45: Interkorelačná matica

	vzajo	dove	vztah	prino	osob	sudr	inov	staro	aktiv	indivi	podp	pravi	odm	scho	konfl	efekt	zodp	efekt	scho	mate	podp	vhod
r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r
vzajomny_resp	1																					
dovera	,455	1																				
vztah_ku_skol	,427	,509	1																			
prinos_skole	,361	,482	,464	1																		
osobny_rast	,362	,466	,451	,502	1																	
sudrznost	,359	,406	,487	,401	,405	1																
inovacia_a_ad	,381	,484	,479	,469	,478	,485	1															
starostlivosť	,376	,496	,529	,516	,447	,501	,539	1														
aktívne_sebav	,366	,445	,433	,458	,506	,390	,494	,496	1													
individualny_pr	,210	,292	,282	,304	,332	,251	,348	,326	,423	1												
podpora	,335	,379	,416	,375	,399	,386	,484	,481	,477	,368	1											
pravidla	,312	,398	,399	,399	,447	,333	,448	,424	,487	,353	,451	1										
odmeny	,350	,441	,434	,404	,414	,396	,494	,483	,471	,350	,465	,491	1									
schopnosť_rie	,358	,455	,418	,438	,426	,429	,545	,509	,486	,335	,473	,516	,537	1								
konflikty	,367	,451	,422	,399	,397	,420	,506	,511	,426	,271	,468	,449	,531	,589	1							
efektívna_kom	,364	,509	,471	,417	,446	,422	,510	,524	,446	,302	,455	,457	,510	,546	,591	1						
zodpovednosť	,276	,410	,385	,438	,466	,352	,437	,421	,492	,370	,388	,490	,449	,466	,442	,476	1					
efektívna_strat	,335	,390	,416	,381	,406	,373	,489	,444	,474	,348	,424	,432	,462	,487	,468	,494	,533	1				
schopnosť_pla	,294	,412	,412	,399	,481	,356	,450	,442	,483	,350	,413	,432	,445	,477	,450	,507	,582	,527	1			
matériálne_zai	,329	,419	,402	,402	,424	,358	,496	,438	,516	,330	,418	,442	,469	,500	,471	,479	,480	,534	,531	1		
podporný_syst	,324	,390	,363	,381	,397	,359	,478	,427	,461	,330	,430	,430	,486	,500	,478	,507	,485	,536	,529	,606	1	
vhodne_zazem	,303	,374	,435	,354	,369	,390	,435	,438	,422	,285	,385	,397	,407	,455	,433	,452	,394	,450	,484	,480	,497	1

4.7 Charakteristika probandov

Žiakov sme následne kategorizovali na dva typy:

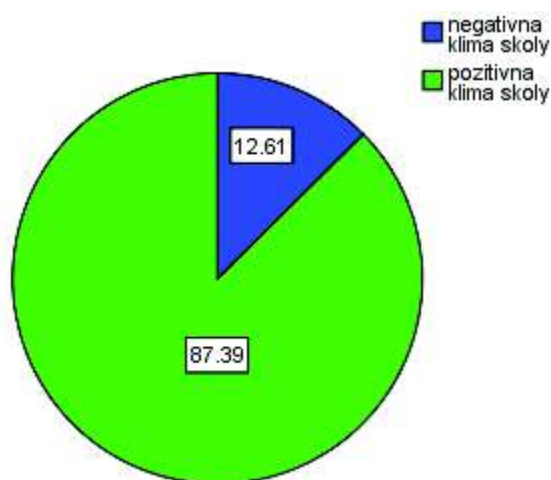
- tí, ktorí vnímajú školskú klímu pozitívne
- tí, ktorí vnímajú školskú klímu negatívne.

Medznou hranicou pri rozlišovaní spomínaných typov nám bola hodnota skóre 275 bodov, ktorá označovala poslednú hodnotu, ktorá spadá pod negatívny typ školskej klímy. (hodnoty od 110 do 275 bodov predstavujú typ negatívnej klímy školy a hodnoty od 276 do 440 bodov predstavujú typ pozitívnej klímy školy).

Ako ukazuje *Tab.46 a Obr. 33*, tak 2335 žiakov (87,4 %) hodnotilo klímu školu pozitívne a iba 337 žiakov (12,6%) negatívne.

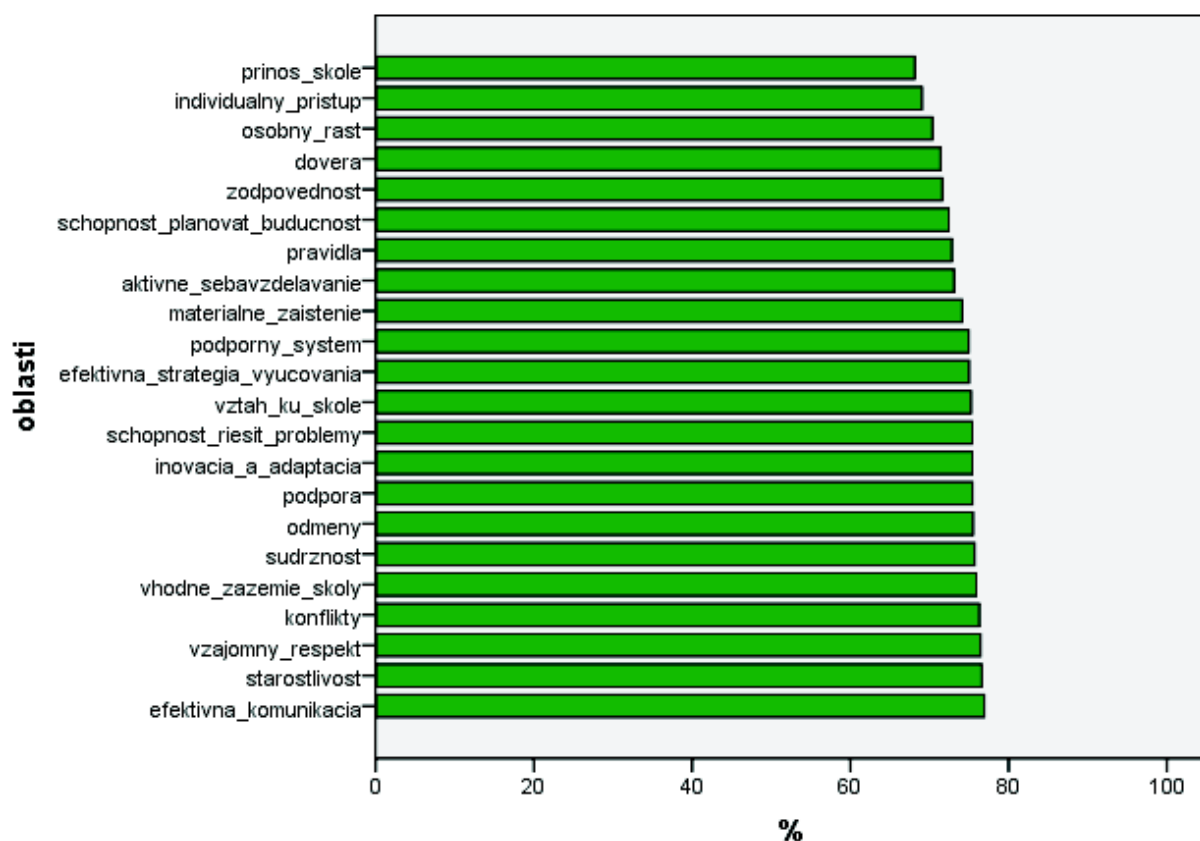
Tab. 46: Dva typy školskej klímy (počty žiakov)

	fre	%
Negatívna klíma školy	337	12.6
Pozitívna klíma školy	2335	87.4
Spolu	2672	100.0

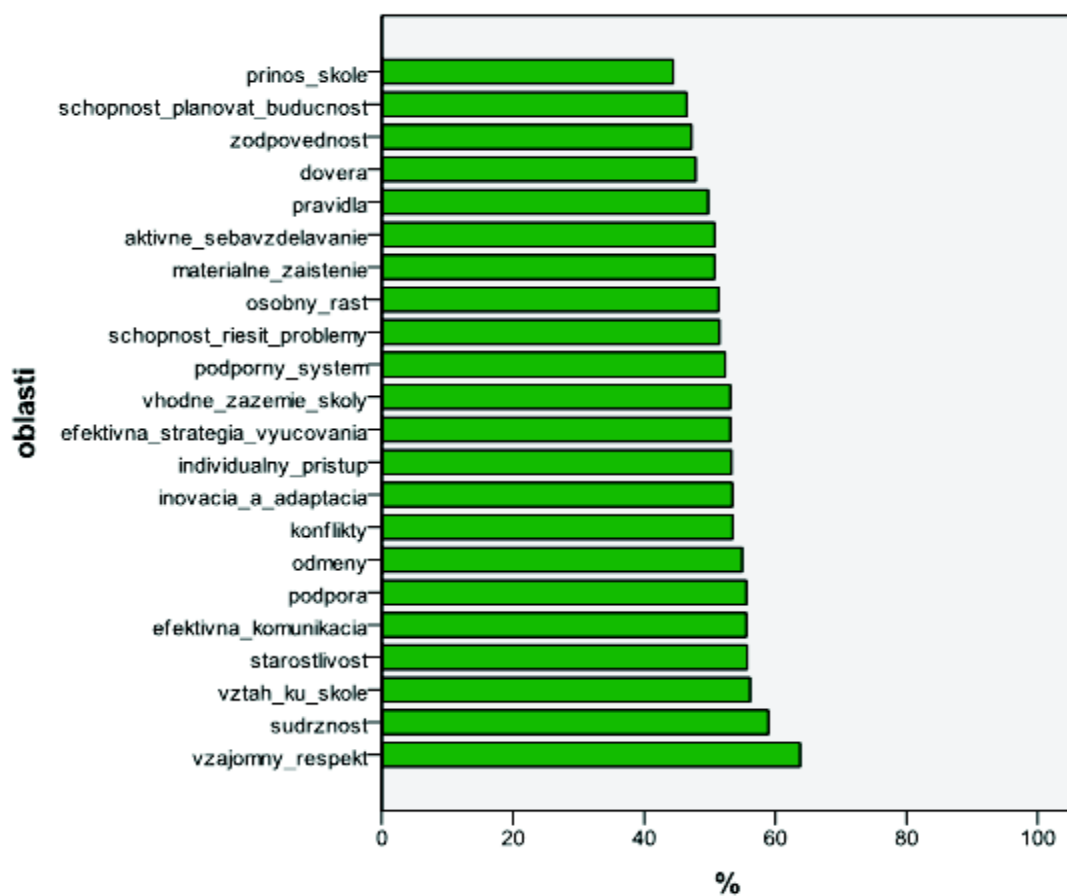

Obr. 33: Typy klímy školy v % (pozitívna/negatívna) podľa žiakov

Pri porovnaní hodnotenia žiakov, ktorí hodnotili klímu negatívne a tých, ktorí ju hodnotili pozitívne, vidíme (*Obr. 34, Obr. 35*), že u oboch týchto skupín je najnegatívnejšie hodnotená oblasť „*prínos školy*“. Tie dve skupiny žiakov sa však líšia vo vnímaní najpozitívnejšie hodnotenej oblasti klímy školy. Žiaci, ktorí klímu školy hodnotili pozitívne, je to oblasť „*efektívna komunikácia*“ a u žiakov, ktorí hodnotili klímu školy negatívne, je to oblasť „*vzájomný rešpekt*“.

Obr. 34: Pozitívna klíma – podľa žiakov

Obr. 35: Negatívna klíma – podľa žiakov

ZÁVER

Klíma na všetkých školách našej experimentálnej vzorky vyšla ako pozitívna, pretože žiadna škola neklesla pod hodnotu 275 bodov, ktorá predstavuje prelom medzi pozitívnou a negatívnou klímou. Klíma školy opisuje školu ako celok, so všetkým, čo k nej patrí.

Pri skúmaní klímy školy sme zistili, že pohlavie je pri skúmaní klímy školy významný determinant. Celkovo pozitívnejšie klímu školy hodnotili klímu školy dievčatá ako chlapci. Vzhľadom na kraj tak najpozitívnejšie hodnotili celkovú klímu žiaci v Žilinskom kraji a najmenej pozitívnej žiaci v Bratislavskom kraji. Z toho vyplýva, že aj kraj je významný determinant pri skúmaní školskej klímy. Pri pohľade na zriaďovateľa, tak klímu školy najpozitívnejšie hodnotili žiaci zo súkromných škôl a najmenej pozitívne žiaci zo štátnych škôl. Typ školy (gymnázium/ostatná stredná škola) sa nepreukázal ako determinantný pri hodnotení klímy školy. Tu môžeme konštatovať, že klímu školy hodnotia gymnáziá a ostatné stredné školy rovnako.

Vzhľadom na štyri skúmané dimenzie, tak najpozitívnejšie bola hodnotená dimenzia štyri – materiálne činitele a najnižšie hodnotenie dosiahla dimenzia číslo dva – programové činitele. Pri detailnejšom pohľade na 22 skúmaných oblastí bola najlepšie hodnotenou oblasťou oblasť „*vzájomný rešpekt*“, a zatiaľ čo najnižšie hodnotenie dosiahla oblasť „*prínos škole*“.

Zhodnotenie efektívnosti, odporúčania k zlepšeniu metodiky

Dotazníkom Klímy školy (KŠ) sme zisťovali, ako žiaci hodnotia klímu školy, ktorú navštevujú. Hodnotili sa štyri dimenzie, ktorých spolu tvorilo 22 oblastí.

- 1- **Všeobecné klimatické faktory** - vzájomný rešpekt, dôvera, vzťah ku škole, prínos škole, osobný rast, súdržnosť, inovácia a adaptácia, starostlivosť.
- 2- **Programové činitele** - aktívne sebavzdelávanie, individuálny prístup, podpora, pravidlá, odmeny.
- 3- **Činitele rozhodovania** - schopnosť riešiť problémy, konflikty, efektívna komunikácia, zodpovednosť, efektívne stratégie vyučovania, schopnosť plánovať budúcnosť.
- 4- **Materiálne činitele** - materiálne zaistenie, podporný systém, vhodné zázemie školy.

Dotazník, ktorý sa administroval, obsahoval len hodnotenie reálneho stavu klímy „ako to je“. V budúcnosti by bolo prínosné pripojiť k dotazníku aj časť „ako by to malo byť“, ktorú obsahoval originálny dotazník CFK-Ldt - Profil klímy školy. Pričlenením ďalšej časti dotazníka by sa presnejšie určilo, ktoré oblasti vnímajú žiaci negatívnejšie a taktiež by sa dalo zistiť, čo by žiaci chceli zmeniť v súvislosti s klímou školy. Pri administrácii sa nevyskytol žiadny zásadný problém. Negatívum dotazníka podľa žiakov bola azda len jeho dĺžka, tá je však vzhľadom na skúmanú tému adekvátne.

POUŽITÁ LITERATÚRA:

FOX, S., et. al., podľa ČAPEK, R. : *Třídní klima a školní klima*. 2000. Grada publishing. Praha. s. 229- 245, ISBN 978-80-247-2742-4.

GAVORA, P.: *Akí sú moji žiaci?* Pedagogická diagnostika žiaka. 2. Aktualizované vydanie. 2010. Enigma Publishing s.r.o. Nitra. s. 216. ISBN 978-80-89132.

GRECMANOVÁ, H.: *Pojetí školní klimatu ve vědecké literatuře*. In: Pedagogická orientace. č.1. 1988.

MAREŠ, J.: *Sociální klima třídy*. Sociální klima školní třídy, přehledová studie. 1998. Asociace školní psychologie ČR a SR. Institut pedagogicko-psychologického poradenství ČR. bez ISBN. s. 15-91.

PETLÁK, M.: *Klíma školy a klíma triedy*. 1. vyd. Bratislava. Iris. 2006. ISBN 80-89018-97-1. s.119.